

NATIONAAL ACTIEPLAN TER BESTRIJDING VAN PARTNERGEWELD EN ANDERE VORMEN VAN INTRAFAMILIAAL GEWELD 2010-2014

**Goedgekeurd door de Interministerielle Conferentie Integratie in de
maatschappij op dinsdag 23 november 2010**

Context

In 2001 stelde België zijn eerste Nationaal actieplan tegen geweld op vrouwen op. Alle acties in het kader van de strijd tegen het geweld op vrouwen werden voor de eerste keer gecoördineerd en in overleg opgesteld.

Op basis van de evaluatie van dit eerste plan 2001-2003 werd een nieuw actieplan opgesteld voor de periode 2004-2007. In tegenstelling tot het eerste plan dat betrekking had op partnergeweld en ook op seksueel geweld, geweld op het werk en de strijd tegen de mensenhandel, is het plan 2004-2007 enkel gericht op partnergeweld.

In 2006 werd beslist om dit plan voor 2004-2007 aan te passen teneinde een gezamenlijk nationaal actieplan op te stellen met het Federaal niveau, de Gemeenschappen en de Gewesten.

Partnergeweld vormt zonder enige twijfel de meest voorkomende vorm van geweld binnen de familie of het gezin.

Onder geweld in intieme relaties verstaat men een geheel van gedragingen, handelingen en houdingen van één van de partners of ex-partners die erop gericht zijn de andere te controleren en te domineren. Het omvat fysieke, psychische, seksuele en economische agressie, bedreigingen of geweldplegingen die zich herhalen of kunnen herhalen en die de integriteit van de ander en zelfs zijn socio-professionele integratie aantasten. Dit geweld treft niet alleen het slachtoffer, maar ook de andere familieleden, waaronder de kinderen. Het is een vorm van intrafamiliaal geweld.

Meestal zijn de daders van dit geweld mannen en de slachtoffers vrouwen. Geweld in intieme relaties in de privé-sfeer is meestal de uiting in het privé-leven van de ongelijke machtsverhoudingen die in onze samenleving nog steeds bestaan tussen vrouwen en mannen.

Deze definitie kan niet los gezien worden van de definitie van intrafamiliaal geweld die door het College van Procureurs-generaal werd aangenomen en die partnergeweld omschrijft als "ieder vorm van fysiek, seksueel, psychisch of economisch geweld tussen echtgenoten, samenwonenden of personen die hebben samengewoond en tussen wie een affectieve band bestaat of bestaan heeft".

Andere vormen van intrafamiliaal geweld vereisen echter ook een bijzonder aandacht.

In dit opzicht bepaalde het akkoord van de federale regering, gesloten op 18 maart 2008, dat *"de regering het nationaal actieplan tegen partnergeweld in overleg met de deelstaten zal actualiseren, dat bovendien zal worden uitgebreid naar alle vormen van geweld op vrouwen (gedwongen huwelijken, eermisdaden, genitale verminkingen)."*

Daarom omvatte het derde actieplan inzake de strijd tegen partnergeweld 2008-2009 (NAP), aangenomen tijdens de interministeriële conferentie van 15 december 2008, de oprichting van een werkgroep met het oog op de uitbreiding van het actiegebied ervan naar deze nieuwe vormen van geweld (gedwongen huwelijken, zogenaamd eengerelateerd geweld en vrouwelijke genitale verminkingen).

Het actiegebied van onderhavig nationaal actieplan betreft dus partnergeweld, maar ook die andere vormen van intrafamiliaal geweld.

Essentiële inzetten bij de strijd tegen het geweld op vrouwen, zoals het sensibiliseren van jongeren, preventie en de opvang en begeleiding van personen, vallen in de eerste plaats onder de bevoegdheden van de Gemeenschappen en de Gewesten. Om de synergismen tussen deze machtsniveaus zoveel mogelijk te versterken, hebben de Franse Gemeenschapscommissie van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, het Waals Gewest en de Franse Gemeenschap een gemeenschappelijke bijdrage aan het Nationaal Actieplan ingediend. Hun oriëntatienota, waarin de doelstellingen aangaande deze materie voor de legislatuur 2009-2014 zijn vastgelegd, en de 110 maatregelen die eruit voortvloeien bevinden zich in bijlage bij dit document.

Migranten(m/v) kunnen bijzonder kwetsbaar zijn voor geweldsituaties, met name door hun gebrek aan kennis van de Belgische hulpverleningsstructuren. Dientengevolge past het om hieraan een bijzondere aandacht te schenken in het kader van dit NAP.

Bovendien kan intrafamiliaal geweld aanleiding geven tot het aanvragen van een verblijfsstatuut op grond van dit geweld. In dit NAP zullen dus specifieke acties worden opgenomen voor de instanties voor asiel en immigratie.

Ten slotte is het actiegebied van dit NAP niet beperkt tot het Belgisch grondgebied, maar voor wat betreft ontwikkelingssamenwerking is zij ook gericht op internationale actie, die de gelijkheid van vrouwen en mannen als een transversale prioriteit beschouwt. Meer in het bijzonder de strijd tegen alle vormen van geweld tegen vrouwen (strijd tegen gedwongen huwelijken, VGV en andere nefaste praktijken, alsook de strijd tegen seksueel geweld als oorlogswapen) wordt als hoofdthema opgenomen in bepaalde acties. Een initiatief in dit domein is echter enkel mogelijk op aanvraag van de partners en naar gelang van de weerhouden concentratiesectoren in elk land.

Door het aannemen van een nieuw nationaal actieplan ter bestrijding van partnergeweld en andere vormen van intrafamiliaal geweld komt België ook zijn verbintenissen na op internationaal (VN) en Europees niveau (Europese Unie en Raad van Europa)¹

¹ Zie met name:

- Het Verdrag inzake de uitbanning van alle vormen van discriminatie tegen vrouwen (CEDAW) aangenomen en ter ondertekening, ratificatie en toetreding geopend door de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties in haar resolutie 34/180 van 18 december 1979 van:
- Maatregel 124 van het Actieplatform van Peking;
- Artikel 4 van de Verklaring over de uitbanning van geweld tegen vrouwen, Resolutie 48/104 van de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties van 20 december 1993;
- Aanbeveling Rec (2002)5 van het Comité van Ministers aan de lidstaten betreffende de bescherming van vrouwen tegen geweld aangenomen op 30 april 2002.

LUIK I: PARTNERGEWELD

Een integrale aanpak en begrip van het fenomeen partnergeweld zijn vandaag essentieel voor een doeltreffende bestrijding van deze problematiek..

Het verruimen van onze kennis van het fenomeen en het versterken van de preventie en sensibiliseren zijn fundamenteel.

Onder meer dienen wij te investeren in de hulp en bescherming van het slachtoffer, alsook in de opvolging van de daders van geweldsmisdrijven en dit om het doeltreffend te houden.

Om dit te verwezenlijken is de opstart van overlegstructuren tussen professionals die betrokken zijn bij het fenomeen van partnergeweld een vereiste om een sterk functionerend netwerk op terrein uit te kunnen werken.

Daarom komen federale overheid, de Gemeenschappen en de Gewesten overeen om een overlegde strategie te ontwikkelen voor de verwezenlijking van de volgende doelstellingen:

GLOBALE DOELSTELLING 1: ONTWIKKELEN VAN KENNIS EN HET VERBETEREN VAN INZICHT IN DE PROBLEMATIEK
--

I. INLEIDING

Verder onderzoek inzake de problematiek is essentieel in de strijd tegen partnergeweld. Regelmatig onderzoek verrichten maakt het namelijk mogelijk de problematiek nauwkeuriger en diepgaander te duiden maar ook om het beleid, gevoerd door de verschillende bevoegdheidsniveaus, te verbeteren.

Bovendien staat een afstemming van de statistische gegevens toe om het fenomeen algemener te duiden en partnergeweld op een coherente en continue manier te begrijpen. De afwezigheid van een referentiekader kan leiden tot subjectieve appreciaties over de ontwikkeling van dit soort geweld. Nauwkeurige gegevens vergemakkelijken ook de beoordeling van de impact van acties, gevoerd tegenover slachtoffers en daders.

Sinds 2006 zijn er twee omzendbrieven in voege inzake intrafamiliaal geweld en partnergeweld. Waar de eerste omzendbrief (COL 3/2006) zich toespitst op de definitie van het intrafamiliaal geweld en de extrafamiliale kindermishandeling, de identificatie en registratie van de dossiers door de politiediensten en de parketten, gaat de tweede (COL 4/2006) dieper in op de afstemming tussen de politionele en gerechtelijke actoren inzake partnergeweld.

De registratie van partnergewelddaden is niet beperkt tot de politie- en gerechtelijke sectoren. Het komt erop aan een overzicht te garanderen van de feiten in alle sectoren die te maken hebben met dit fenomeen als men een compleet overzicht van de problematiek wil hebben.

In het kader van zijn acties ter ondersteuning van het beleid en de strategieën van zijn partners aangaande de bestrijding van geweld tegen vrouwen, ondersteunt Ontwikkelingssamenwerking onderzoeken en acties met het oog op de verzameling van

gegevens in enkele betrokken sectoren (met name gezondheid, justitie en veiligheid) en op vraag van het partnerland.

II. OPERATIONEEL PLAN

SD I.1.1. Beschikken over relevante, betrouwbare en geactualiseerde kwalitatieve en kwantitatieve gegevens om een aangepast beleid ter bestrijding van partnergeweld te garanderen

OD I.1.1.1. Realiseren van onderzoeken over de problematiek.

- **Maatregel: Voorstelling van de resultaten van de studie rond de ervaringen van vrouwen en mannen met fysiek, seksueel en psychisch gendergerelateerd geweld**

In België werden tot op heden twee grootschalige studies verricht over de prevalentie van geweld tegen vrouwen (en mannen)² in 1988 en 1998. In 2008 heeft het Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen een nieuwe grootschalige studie laten realiseren over het voorkomen, het ervaren en het gebruik van fysiek, seksueel en psychisch geweld.

Implementatie: 2010

Verantwoordelijke: IGVM

- **Maatregel: Via de evaluatie van de programma's van de organisaties, de identificatie beogen van nieuwe vormen en vragen die door het geweld aan de orde worden gesteld om ze dan door te spelen naar de wetenschappelijke wereld en de reflectie over de oprichting van een Observatorium voor partnergeweld op gang brengen**

Er zal een WG opgericht worden belast met de voorbereiding van regelmatige ontmoetingen tussen eerstelijnsorganisaties en de onderzoekscentra.

Implementatie: 2010

Verantwoordelijken: Waals Gewest – PG – COCOF

SD I.1.2. Een zo uniform mogelijke verzameling van gegevens beogen

OD I.1.2.1. De toepassing opvolgen van een uniform identificatie- en registratiesysteem door de politiediensten en de parketten teneinde over statistieken te kunnen beschikken in alle arrondissementen

- **Maatregel: Voortzetten van de registratie van feiten van partnergeweld over het gehele grondgebied en eventuele verbeteringen in het kader van de omzendbrieven COL 3/2006 en COL 4/2006**

Volgend op de tenuitvoerlegging van de omzendbrieven bestaan er voortaan betrouwbare kwantitatieve gegevens op het niveau van de parketten en politionele criminaliteitsstatistieken (PCS-statistieken). De omzendbrief voorziet in de verzameling van gegevens om de problematiek in kaart te brengen en zo de te nemen maatregelen beter te kunnen bepalen. De vermelding “intrafamiliaal geweld binnen het koppel” en de vermelding

² R. Vandewege, R. Bruynooghe et S. Opdebeeck (1988). *Ervaringen van vrouwen met fysiek en seksueel geweld*, Diepenbeek: Centre Universitaire du Limbourg ; R. Bruynooghe, S. Noelanders et S. Opdebeeck (1998). *Prévenir, subir et recourir à la violence*, Diepenbeek : Centre Universitaire du Limbourg.

van de relatie tussen de dader en het slachtoffer in de processen-verbaal moeten voortaan systematisch gebeuren. In sommige arrondissementen verloopt de registratie van deze gegevens echter nog niet zoals gewenst.

Implementatie: 2010-2014

Verantwoordelijke: Justitie in samenwerking met Binnenlandse Zaken

OD I.1.2.2. De totstandbrenging ondersteunen van systemen voor de verzameling van zo uniform mogelijke statistische gegevens in de psycho-medisch-sociale sector

▪ **Maatregel: Registratie van gevallen van partnergeweld binnen ziekenhuizen**

De FOD Volksgezondheid bestudeert de invoering van een dubbel systeem voor de registratie van gevallen van intrafamiliaal geweld in de ziekenhuizen: enerzijds een permanente online registratie en anderzijds een meer uitgebreide maar eenmalige registratie. De permanente registratie zal dan bijvoorbeeld gebaseerd zijn op het (momenteel aan de gang zijnde) registratiesysteemproject UREG (Urgence Registration) met een item rond geweld, onderverdeeld in intrafamiliaal en andere vormen van geweld. De eenmalige registraties gebeuren in functie van de items die gedefinieerd en gevraagd werden conform het in 2007 gevoerde pilootproject “project voor de verzameling en registratie van gegevens aangaande intrafamiliaal geweld in ziekenhuizen”.

Implementatie: 2010-2014

Verantwoordelijke: Algemene Directie van de Vereniging van Verzorgingsinstellingen van de FOD Volksgezondheid

- **Maatregel: Op basis van de gegevens van het ONE en de sector van bijzondere jeugdzorg, dankzij een eenvormig gemaakt systeem de statistische gegevens aangaande de gevallen van partnergeweld in de psycho-medisch-sociale sector identificeren en verzamelen**

Implementatie: 2010-2014

Verantwoordelijken: Franse Gemeenschap – Waals Gewest - COCOF

OD I.1.3. Op internationaal en Europees vlak prioriteit blijven geven aan de gelijke rechten en kansen voor mannen en vrouwen en in het bijzonder aan de strijd tegen het geweld op vrouwen

- **Maatregel: Ondersteunen van internationale partnerorganisaties die een normatieve, vernieuwende en katalyserende rol spelen in het domein van de gelijke kansen en in het bijzonder wat betreft de strijd tegen het geweld op vrouwen**

Implementatie: 2010-2014

Verantwoordelijke: Ontwikkelingssamenwerking

- **Maatregel: Bijdragen tot de uitwerking en de tenuitvoerlegging van een Europees actieplan rond gendergelijkheid in de ontwikkelingssamenwerking.**

Implementatie: 2010-2014

Verantwoordelijke: Ontwikkelingssamenwerking

Globale Doelstelling 2: Informeren en sensibiliseren rond partnergeweld

I. Inleiding

Partnergeweld valt niet onder conflict of ruzie binnen het koppel. Het vormt onaanvaardbaar gedrag, gestraft door de wet. Tal van incidenten wijzen op het ernstige karakter van dit soort geweld, met name fysieke en psychische gevolgen voor de slachtoffers en hun kinderen. Partnergeweld bleef lange tijd beperkt tot het privé-domein en de gezinsstructuur, maar nu wordt het erkend als ieders verantwoordelijkheid. Het komt er dus op aan de acties, sinds verschillende jaren gevoerd op het vlak van sensibilisatie, verder te zetten teneinde eraan te herinneren dat het kan veroordeeld worden en veroordeeld wordt.

Om de beschikbare gegevens over partnergeweld optimaal te verspreiden en bij te dragen tot de bewustwording van het onaanvaardbare karakter ervan, is het van essentieel belang om de media en journalisten te betrekken en ze te mobiliseren.

Jongeren kunnen zich in eerste lijn bevinden tegenover gewelddadig gedrag zonder echter het onaanvaardbare en afkeurenswaardige karakter ervan te zien. Om dergelijke gedragingen te voorkomen is het in de eerste plaats belangrijk om de seksuele opvoeding te versterken die seksistische stereotypingen vermijdt.

In 2008 werden 19162 processen-verbaal opgemaakt met betrekking tot intrafamiliaal geweld binnen het koppel, wat betekent dat er elke dag 52 vrouwen of mannen het slachtoffer waren van dit soort geweld. Een onderschat cijfer als men weet dat er nog heel wat slachtoffers aarzelen om klacht in te dienen. Het komt er dus op aan de slachtoffers te informeren over hun rechten als ze te maken hebben met een dergelijke situatie. Het is bovendien belangrijk daders te informeren over de risico's (strafrechtelijk laakbaar karakter) en oplossingen (mogelijkheden van nazorg) die hen worden geboden.

Ontwikkelingssamenwerking ondersteunt zowel in België als in partnerlanden sensibiliseringsacties rond de problematiek van geweld tegen vrouwen, in het bijzonder wat betreft nefaste praktijken en seksueel geweld tijdens of na gewapende conflicten.

II. Operationeel Plan

[SD. I.2.1. De maatschappij informeren en sensibiliseren met betrekking tot partnergeweld](#)

OD I.2.1.1. Op een consistente en op elkaar afgestemde wijze informatie- en sensibiliseringsacties voeren voor het grote publiek, en dit zowel op lokaal als op nationaal niveau

- **Maatregel: Lanceren van een grootschalige sensibiliseringscampagne aan de bevolking betreffende de verschillende geweldsvormen (o.m. fysiek, psychologische en verbaal)**

Implementatie: 2010-2011

Verantwoordelijken: Binnenlandse Zaken, Justitie en Gelijke Kansen

- **Maatregel: Een affiehecampagne om bekendheid te geven aan de verschillende actiedomeinen van het Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen**

Om te herinneren aan zijn werkzaamheden in het kader van de bestrijding van geslachtsdiscriminaties, zal het Instituut een communicatiecampagne lanceren die het

volledige Belgische grondgebied zal bestrijken. Partnergeweld zal een van de thema's zijn. Een van de doelstellingen van de campagne zal er met name in bestaan om te informeren over de rol van het Instituut bij de coördinatie van het huidige actieplan.

Implementatie: 2010

Verantwoordelijke: IGVM

- **Maatregel: Een ruime sensibilisatiecampagne ter gelegenheid van de internationale dag tegen het geweld op vrouwen op 25 november in samenwerking met de provinciale coördinatoren en Brussels hoofdstedelijk gewest en in een nationaal perspectief**

Ter gelegenheid van de internationale dag van de strijd tegen het geweld op vrouwen zal het Instituut sensibilisatieacties voeren om er aan te herinneren nooit geweld te gebruiken tegen een vrouw en nooit geweld tegen vrouwen door andere mannen goed te keuren of te verzwijgen. Er zullen verschillende communicatiemiddelen worden aangewend op deze dag, die vanuit een nationaal perspectief in samenwerking met de provinciale coördinaties zal plaatsvinden.

Implementatie: 2010-2014

Verantwoordelijke: IGVM

OD I.2.1.2. Voeren van gerichte informatie- en sensibiliseringsacties

- **Maatregel: Opstellen en verspreiden van een meertalige brochure rond partnergeweld**

De situatie van migrantenvrouwen, kan leiden tot meer kwetsbaarheid zijn voor het fenomeen partnergeweld: het risico op isolement, moeilijke toegang tot instellingen, taalbarrière, geen kennis van de hulpverleningsdiensten, enz. Het is daarom dat, in de logica van de vorige campagne "Laat ons de stilte breken", een nieuwe folder zal worden opgesteld, vertaald in 17 talen en wijd verspreid om vooral de allochtone slachtoffers te informeren over dit fenomeen, de mogelijkheden tot steun en beroep. Deze brochure biedt de slachtoffers een telefonische hulp aan in hun eigen taal en doorverwijst hen door naar specifieke hulp- en adviesverlening.

Implementatie: 2010

Verantwoordelijke: IGVM

- **Maatregel: Evalueren van de werking van de gratis en vertrouwelijke telefoonlijn "Ecoute violence conjugale" en verzekeren van de communicatie ervan naar het grote publiek en de professionelen; Voorzien van de evaluatie van de mogelijkheid van een 24 uur op 24 uur groene lijn**

Implementatie: 2010-2014

Verantwoordelijken: Franse Gemeenschap – Waals Gewest – COCOF – ONE

- **Maatregel: Uitwerken van een audiospot en het vertalen van deze informatie naar de verschillende talen van de belangrijkste minderheden van de Waalse regering. En in het algemeen, gebruiken van TV spots om gezinnen te sensibiliseren rond het thema van partnergeweld**

We denken aan TV spots in de aard van "Air de famille" (RTBF).

Implementatie : 2010-2014

Verantwoordelijken: Franse Gemeenschap – Waals Gewest – COCOF – ONE

- **Maatregel: Aanzetten tot nadenken en sensibiliseren door middel van het invoegen van de thematiek in het boek « Etre parent c'est », dat verspreid wordt bij professionals**

Implementatie : 2010 - 2014

Verantwoordelijke: Franse Gemeenschap

- **Maatregel: Installeren van een platform van Provinciale coördinatie**

Implementatie: 2010-2014

Verantwoordelijke: Waals Gewest

OD I.2.1.3. In het bijzonder kinderen en adolescenten sensibiliseren voor de strijd tegen geweld in relaties en dat vanaf de lagere school en doorheen heel de schoolcarrière

- **Maatregel: Sensibilisering van leerkrachten, CLB³-medewerkers, opvoedend en administratief personeel, ouders en kinderen (basis- en secundair onderwijs)**

De thematiek van intrafamiliaal geweld blijft voor alle doelgroepen (onderwijzend personeel, ouders, jongeren, ...) in het tijdschriftengamma van 'Klasse' aan bod komen. Naast parallelle reportages op maat, overweegt de redactie ook een algemeen eerstelijnsdossier. Daarnaast wordt de relationele en seksuele voorlichting op school beter georganiseerd ter preventie van grensoverschrijdend gedrag.

Implementatie: 2010-2012

Verantwoordelijke: Vlaamse Gemeenschap

- **Maatregel: Opstarten van de tweede fase van de sensibilisatiecampagne rond geweld « Aime sans violence » bestemd voor 15 tot 18-jarigen en creatie van een visueel communicatiemiddel met het oog op het sensibiliseren met betrekking tot geweld in liefdesrelaties bij jongeren**

Implementatie : 2011

Verantwoordelijke: Franse Gemeenschap

- **Maatregel: Ontwikkeling van sensibilisatieacties met gebruik van rapmuziek (schrijfateliers in de scholen, wedstrijden in de jeugthuizen en -centra)**

Implementatie: 2010-2012

Verantwoordelijke: Franse Gemeenschap

OD I.2.1.4. Verbeteren van de informatie over het bestaande hulpaanbod op het gebied van de strijd tegen partnergeweld (zowel slachtoffers als daders)

- **Maatregel: Lanceren van de nationale website van partnergeweld**

De website richt zich in de eerste plaats tot iedereen die geconfronteerd wordt met partnergeweld. Deze vrij omvangrijke doelgroep wordt opgesplitst in vijf grote scenario's: slachtoffers die zich nog niet bewust zijn van de problematiek, slachtoffers die wel beseffen dat ze partnergeweld meemaken, kinderen en jongeren waarvan één van de ouders

³ Centra voor leerlingenbegeleiding

partnergeweld pleegt, getuigen of omstaanders en tenslotte de daders. Er wordt hen vooral praktische info aangereikt. Bij elk scenario is er een link naar getuigenissen, vaakgestelde vragen en adressen. Het tweede luik richt zich tot professionals: de medische sector, politie, justitie, hulpverlening, onderwijs en pers. In de meeste gevallen zal dit in eerste instantie enkel een verwijzing zijn naar de websites van de desbetreffende verantwoordelijke departementen. Het derde luik zal gewijd zijn aan algemene info (wetgeving, gevolgen,...), bibliografie, links, adressen.

Implementatie : 2010

Verantwoordelijken: IGVM, Vlaamse Gemeenschap, Franse Gemeenschap in samenwerking met COCOF en Waals Gewest

- ***Maatregel: Bestuderen van de uitvoerbaarheid van een algemeen Europees nummer voor slachtoffers van gendergerelateerd geweld***

In 2007 heeft de Europese Commissie een initiatief voorgesteld met het oog op het identificeren van diensten met een maatschappelijke waarde in Europa die eventueel gebaat zouden zijn met een algemeen Europees nummer beginnend met "116". In dit kader heeft de Spaanse overheid een aanvraag ingediend om het nummer "116016" voor te behouden voor informatie en bijstand aan slachtoffers van gendergerelateerd geweld. Het project bestaat uit de invoering van een telefonische hulp- en advieslijn voor slachtoffers van gendergerelateerd geweld op Europees niveau. In dit kader werd een studie besteld naar de uitvoerbaarheid van een algemeen Europees nummer in België, in het bijzonder om een analyse te maken van de wil en het vermogen van de potentiële dienstverleners in België en om een beeld te krijgen van de eventuele praktische en technische hinderpalen van dit project. Vervolgens zullen de resultaten van dit onderzoek besproken worden met de deelstaten.

Implementatie: 2010

Verantwoordelijke: IGVM

- ***Maatregel: Aanmaken van een repertorium van terreinorganisaties rond partnergeweld en zorgen voor een zeer ruime verspreiding ervan***

Implementatie : 2010

Verantwoordelijke: Franse Gemeenschap – Waals Gewest

[SD I.2.2. Informeren en sensibiliseren van de journalisten en de media met het oog op een gepaste behandeling van het thema partnergeweld als een maatschappelijke realiteit en niet als een nieuwtje](#)

- ***Maatregel: Debat met de lokale verslaggevers over de ethiek van verslagen over partnergeweld (reportage over de oordelen en andere)***

Implementatie: 2010

Verantwoordelijke: Duitstalige Gemeenschap

- ***Maatregel: Tenuitvoerlegging van advies nr.5/2006 van het adviescollege van de CSA « Egalité, multiculturalité et inclusion sociale – Présence et représentation des femmes dans les services de radiodiffusion »***

Implementatie: 2010-2012

Verantwoordelijke: Franse Gemeenschap

- ***Maatregel: Voorzien van het invoegen in het beheerscontract van de RTBF van een bepaling die aanzet tot het sensibiliseren van het grote publiek rond***

geweld en erover waken dat in de evaluatie van het beheerscontract verslag wordt uitgebracht over het naleven van de verplichtingen inzake de gelijkheid van vrouwen en mannen

Implementatie: 2010-2012

Verantwoordelijke: Franse Gemeenschap

[SD. 1.2.3. Handhaven van een transversale aandacht voor de genderthematiek in de sensibilisatieacties en de ontwikkelingsopleiding.](#)

- **Maatregel: Het ondersteunen van de sensibiliseringsinitiatieven van de Commissie Vrouwen en Ontwikkeling rond gendergelijkheid en de empowerment van vrouwen in de ontwikkelingssamenwerking en in het bijzonder in de strijd tegen het geweld op vrouwen**

Implementatie: 2010-2014

Verantwoordelijke: Ontwikkelingssamenwerking

Globale Doelstelling 3: Voorkomen en Opsporen van Partnergeweld

I. Inleiding

Als het geweld niet vroegtijdig wordt opgespoord, kan het verzwegen blijven en zo tot dramatische situaties leiden. Slachtoffers kunnen bovendien aarzelen om te praten over hun situatie. Professionals (uit de psycho-medisch-sociale sector, politie en justitie) moeten dus in staat zijn dit soort geweld te herkennen en er gepast op te reageren.

De herhaling van opleidingen zorgt voor de integratie van de stof, de invraagstelling en een nodige afstand tegenover deze problematiek. De opleiding van deze beroepsmensen moet dus worden overwogen in het stadium van de beginopleiding, maar ook in het kader van continue opleidingen. Het komt er ook op aan de bestaande opleidingen uit te breiden naar sectoren die onvoldoende worden betrokken worden bij deze opleidingen

Naast de gegeven opleidingen is het nodig om de professionals instrumenten te geven waarmee ze slachtoffers van partnergeweld gemakkelijker kunnen opsporen en opvangen.

Bovendien is het de verantwoordelijkheid van de maatschappij om bij te dragen tot het voorkomen van dergelijke daden en daders van geweldfeiten begeleidingsmogelijkheden voor te stellen om te verhinderen dat dit geweld zich herhaalt. Het doel is dus therapeutische hulpverlening te bieden aan de dader naast de strafacties die hem kunnen worden opgelegd.

Een groot aantal spelers zijn betrokken bij de strijd tegen partnergeweld en de slachtoffers weten niet altijd tot wie ze zich moeten richten. Het is dus belangrijk oriëntatiemogelijkheden te bieden aan slachtoffers en daders zodat ze geleid kunnen worden naar de meest geschikte diensten om te voldoen aan hun verwachtingen. Om in een zo vroeg mogelijk stadium de problematiek van partnergeweld aan te pakken, worden er samenwerkingsafspraken gemaakt tussen politie en de welzijnssector. Het is de bedoeling dat politiediensten over verwijsmogelijkheden beschikken wanneer ze geconfronteerd worden met partnergeweld.

De immigratie- en asielinstanties worden vaak geconfronteerd met slachtoffers van partnergeweld. Hun bescherming moet in aanmerking worden genomen bij de beslissing om al dan niet een verblijfsstatuut toe te kennen.

In het kader van de politieke dialoog en op operationeel vlak bevordert Ontwikkelingssamenwerking op vraag van het partnerland en in de betrokken sectoren – in het bijzonder de gezondheidssector - in de verschillende programma's een sensibilisatie met betrekking tot gendergelijkheid, seksualiteit en aangepaste, specifieke en toegankelijke diensten in het bijzonder voor jongeren en adolescenten (m/v).

II. Operationeel Plan

[SD. I.3.1. Voorkomen van partnergeweld.](#)

OD. I.3.1.1. Promoten van preventieprogramma's inzake geweld in liefdesrelaties bij jongeren

- **Maatregel: Transponeren en duurzaam maken van het pilootproject met het oog op de preventie van geweld en het beheer van de machtsverhoudingen in de schoolomgeving dat werd opgestart in het kader van het bilateraal akkoord Wallonië-Brussel-Quebec**

Implementatie: 2013

Verantwoordelijke: Franse Gemeenschap

- **Maatregel: Lanceren van een sensibiliseringscampagne rond “jongeren en geweld in liefdesrelaties”**

Jongeren bewust laten worden van wat normaal is en niet in een relatie (informatie en tips geven over het herkennen van signalen als het mis dreigt te gaan) en informatie en mogelijkheden voor hulp.

Implementatie: 2010

Verantwoordelijke Brussels Hoofdstedelijk Gewest

- **Maatregel: Voorzien van de mogelijkheid om de strijd tegen seksisme in de media in te schrijven in de aanbevelingen rond voortgezette ‘mediaopleidingen’ (missie van de hoge raad voor de mediaopleidingen)**

Implementatie: 2012-2013

Verantwoordelijke: Franse Gemeenschap

OD I.3.1.2. Integratie van de genderdimensie bij de opvoeding rond relaties, gevoelens en seksualiteit

- **Maatregel: Geleidelijk veralgemenen, via de centra voor gezinsplanning, de PSE⁴ en de PMS⁵-centra, van de animatiemodules rond liefde en seksualiteit in scholen met integratie van de genderdimensie en de kwestie van geslachtsspecifiek geweld**

Implementatie: 2012

Verantwoordelijke: Franse Gemeenschap – COCOF – Waals Gewest

OD I.3.1.3. Structureren van de acties tussen de politie, de gerechtelijke wereld en de andere actoren (psycho-medisch-sociale) om de samenwerking en de communicatie tussen de psycho-medisch-sociale en de gerechtelijke en politionele sector te verbeteren (politionele slachtofferbejegening, slachtofferonthaal en slachtofferhulp). En zo tot een beter preventie - en opvolgingsbeleid te kunnen komen

- **Maatregel: Evalueren en mogelijks actualiseren van het samenwerkingsakkoord tussen de Staat (Binnenlandse Zaken en Justitie) en de Vlaamse Gemeenschap inzake slachtofferzorg van 7 april 1998**

Implementatie : 2010-2011

Verantwoordelijken : Binnenlandse Zaken, Justitie en de Vlaamse Gemeenschap

⁴ promotion de la santé à l'école

⁵ centres psycho medico socio

- **Maatregel: Aandacht schenken aan de strijd tegen partnergeweld doorheen het Nationaal Veiligheidsplan (NVP)**

Er zal aandacht worden besteed aan de aanpak en de registratie van partnergeweld in het Nationaal Veiligheidsplan (NVP) met meer in het bijzonder aandacht voor een betere coördinatie tussen de politie, justitie en welzijn door de arrondissementele en zonale plannen.

Implementatie : 2010-2011

Verantwoordelijken: Binnenlandse Zaken, Justitie

- **Maatregel: Nadenken over de tenuitvoerlegging van een samenwerkingsakkoord tussen, Justitie, Binnenlandse Zake, de Gemeenschappen en de Gewesten met betrekking tot partner- en intrafamiliaal geweld**

Binnen de interdepartementale werkgroep zal nagedacht worden over het opstellen en de relevantie van een samenwerkingsakkoord waarbij de verschillende partners in het kader van de strijd tegen partner- en intrafamiliaal geweld zouden betrokken en geëngageerd worden met het oog op de volgende doelstellingen:

- De opdrachten en bevoegdheden van elke partner duidelijk beschrijven;
- Een kader scheppen voor de ontwikkeling en het aanscherpen van de plaatselijke samenwerkingsakkoorden;
- Harmoniseren van de ontwikkelingen op het niveau van de slachtofferhulp;
- Duidelijke regelingen vastleggen met betrekking tot het beroepsgeheim.

Implementatie : 2010-2014

Verantwoordelijke: Interdepartementale werkgroep

- **Maatregel: Op basis van de evaluatie van het Vlaams samenwerkingsakkoord, de drie bestaande protocolakkoorden met betrekking tot slachtofferhulp omzetten in samenwerkingsakkoorden tussen:**
 - **De Staat en de Duitstalige Gemeenschap,**
 - **De Staat en de Vlaamse Gemeenschap, de Franse Gemeenschap, de Franse Gemeenschapscommissie en de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie,**
 - **De Staat en de Franse Gemeenschap en het Waals Gewest**

In 2009 zijn 3 protocolakkoorden afgesloten tussen de enerzijds de staat en de Duitstalige Gemeenschap, de staat en de Vlaamse Gemeenschap, de Franse Gemeenschap, de Franse gemeenschapscommissie en de gemeenschappelijke gemeenschapscommissie anderzijds; en tot slot tussen de staat en de Franse Gemeenschap en het Waals gewest en dit inzake slachtofferzorg. Om in 2010 en 2011 deze 3 protocolakkoorden om te vormen tot 3 samenwerkingsakkoorden heeft het nationaal Forum voor slachtofferbeleid een werkgroep geïnstalleerd. Bij de uitwerking van de nieuwe akkoorden wordt er rekening gehouden met de evaluatie van het Vlaams samenwerkingsakkoord.

Implementatie: 2010-2011

Verantwoordelijken: Nationaal Forum voor slachtofferbeleid, Cocof, Cocom, Franse Gemeenschap, Duitstalige Gemeenschap

S.D. I.3.2. Professionelen trainen inzake partnergeweld

OD I.3.2.1. De ontwikkeling van een aanbod van basis- en voortgezette opleidingen voor professionelen in de preventie-, onderwijs- en psycho-medisch-sociale sector ondersteunen teneinde partnergeweld op te sporen en adequaat in te grijpen

- **Maatregel: Organiseren van opleidingen en sensibilisatie in de ziekenhuizen**

Er zullen voortgezette opleidingen georganiseerd worden bestemd voor referentiepersonen in ziekenhuizen die de algemene opleidingen die in mei en juni 2009 werden gegeven al gevolgd hebben. Er zullen ook sensibilisatieacties gevoerd worden rond intrafamiliaal geweld voor ziekenhuisprofessionals in 18 nieuwe hospitalen.

Implementatie: 2010

Verantwoordelijke: FOD Volksgezondheid

- **Maatregel: In samenwerking met de Brusselse gemeenten sensibilisatiedagen organiseren voor de gemeentelijke netwerken die de nood voelen om zich te informeren over de interventie- en opsporingspraktijken aangaande de problematiek van partnergeweld**

Implementatie: 2010

Verantwoordelijke: Brussels Hoofdstedelijk Gewest

- **Maatregel: Verzamelen van de noden rond vorming voor professionelen die direct of indirect betrokken zijn bij slachtoffers van partnergeweld**

Implementatie : 2010-2012

Verantwoordelijke: Franse Gemeenschap

- **Maatregel: Evalueren van het kader, de inhoud en de voorwaarden voor toegang tot opleidingsaanbod voor basis en voortgezette opleidingen voor professionelen en toekomstige professionelen (opvoeders, PMS-centra, verple(e)g(st)er, sociaal assistenten, psychologen, opvoeders, gespecialiseerde opleiders, kinderverzorg(st)ers etc....) met het oog op het opzetten van een noodzakelijke vorming om gevallen van partnergeweld te kunnen detecteren en een adequate interventie te kunnen voorzien**

Implementatie: 2010-2012

Verantwoordelijke: Franse Gemeenschap

- **Maatregel: Informeren, sensibiliseren en opleiden van de professionals (TMS, kleuterleid(st)ers, SASPE) om gevallen van partnergeweld op te sporen bij pre- en postnatale consultaties en via de kinderopvangdiensten**

Implementatie: 2010-2014

Verantwoordelijke: Franse Gemeenschap

- **Maatregel: Organisatie van een sensibilisatiedag over dagelijks seksisme voor animatoren/-trices van jeugdhuizen, jeugdorganisaties en verenigingen voor volwassenenonderwijs**

Implementatie: 2012-2014

Verantwoordelijke: Franse Gemeenschap

- **Maatregel: In de opleidingsvoorzieningen van het Waals Gewest een voortgezette opleiding opnemen voor professionals uit de sector van de psycho-sociale interventie voor slachtoffers en daders van partnergeweld (psychologische, sociale en juridische begeleiding, specifieke opvang in ziekenhuizen...)**

Implementatie: 2010-2014

Verantwoordelijke: Waals Gewest

- **Maatregel: Organiseren van een vorming door de VZW Prisma voor de toekomstige onderwijzers (vrije hoge school Eupen) en voor de sociaal assistenten en opvoeders rond het thema “seksualiteit en geweld”**

Implementatie: 2012-2014

Verantwoordelijke: Duitstalige Gemeenschap

- **Maatregel: Ondersteunen van de Centra voor Algemeen Welzijnswerk bij de implementatie van het methodisch kader “hulpverlening bij intrafamiliaal geweld**

Het organiseren van een terugkomdag in het kader van implementatie ‘aan de slag’⁶ en de vertaling van het methodische kader ‘aan de slag’ naar extra kwetsbare groepen.

Implementatie: 2010

Verantwoordelijke: Vlaamse Gemeenschap

OD.I.3.2.2. Aan professionelen in de preventie -, onderwijs - en de psycho-medisch-sociale sector specifieke middelen ter beschikking stellen teneinde partnergeweld op te sporen en adequaat in te grijpen

- **Maatregel: Verspreiden van een omlijsting van goede praktijken aan professionelen betrokken bij preventie**

Implementatie: 2011

Verantwoordelijke: Binnenlandse Zaken

- **Maatregel: Opleiden en sensibiliseren in de ziekenhuizen**

De onder OO I.3.2.1. vermelde opleidingen en sensibilisatieacties zullen ook enerzijds als doelstelling hebben om te kunnen beschikken over een netwerk van referentiepersonen in een aantal ziekenhuizen, die bekwaam zijn om zelf een opleiding te geven volgens het principe “training for trainers”, en anderzijds om een actieplan ten uitvoer te leggen binnen elk ziekenhuis dat deelneemt aan het project.

Implementatie: 2010

Verantwoordelijke: FOD Volksgezondheid

⁶ Het betreft hier een Toolkit ‘werken met partnergeweld.’

- **Maatregel: Opmaken en verspreiden van geactualiseerd repertorium van regionale en lokale actoren inzake partnergeweld**

In 2006 is er een eerste repertorium opgemaakt van alle Brusselse organisaties en diensten die al dan niet direct in aanraking komen met slachtoffers, daders of getuigen van partnergeweld. In 2010 zal dit worden geactualiseerd en gedrukt in een versie die regelmatig kan worden bijgewerkt.

Implementatie: 2010

Verantwoordelijke: Brussels Hoofdstedelijk Gewest

- **Maatregel: Uitwerken van een brochure met verslaggeving van de informatiedag van 28/10 gericht aan de toekomstige Brusselse professionelen**

Implementatie: 2010

Verantwoordelijke: Brussels Hoofdstedelijk Gewest

- **Maatregel: In samenwerking met de leden van het gewestelijk overlegplatform een pedagogisch instrument uitwerken bestemd voor de docenten van de Brusselse hogescholen**

Implementatie: 2010

Verantwoordelijke: Brussels Hoofdstedelijk Gewest

- **Maatregel: In samenwerking met het verenigingsleven een interventieprotocol ontwikkelen bestemd voor docenten en medewerkers van PMS-centra, PSE en ONE**

Implementatie : 2011

Verantwoordelijke: Franse Gemeenschap

- **Maatregel: Bijeenbrengen van een werkgroep met betrekking tot de goedkeuring van een nieuwe omstandige geneeskundige verklaring specifiek aan gendergerelateerd geweld.**

Implementatie: 2010-2014

Verantwoordelijken: FOD Volksgezondheid, Justitie en Binnenlandse Zaken, IGVM

OD. I.3.2.3. Voorzien van een basis- en voortgezette opleiding voor professionelen die de zorg van slachtoffers op zich nemen

- **Maatregel: Opleiding en sensibilisatie in de ziekenhuizen**

De onder OO I.3.2.1. vermelde opleidingen en sensibilisatieacties zullen ook als doelstelling hebben om een snellere opsporing te waarborgen van gevallen van intrafamiliaal geweld door de personeelsleden die ermee kunnen geconfronteerd worden (artsen, verplegers, onthaalpersoneel, maatschappelijk assistent in deze diensten), de zorg voor dit type patiënten te verbeteren en een opvolging van deze patiënten en hun verzorging te kunnen verzekeren.

Implementatie: 2010

Verantwoordelijke: FOD Volksgezondheid

- **Maatregel: Een specifieke opleidingsmodule voorzien voor medewerkers uit de jeugdzorg met betrekking tot de aanpak van slachtoffers**

Implementatie: 2011-2014

Verantwoordelijke: Franse Gemeenschap

OD 1.3.2.4. Voorzien van een basis- en voortgezette opleiding voor professionelen die daders hulp aanbieden

- **Maatregel: Een specifieke opleidingsmodule voorzien voor medewerkers uit de jeugdzorg met betrekking tot de aanpak van daders**

Implementatie: 2011-2014

Verantwoordelijke : Franse Gemeenschap

OD 1.3.2.5. Ontwikkelen of versterken van de basis- en voortgezette opleidingen voor politieambtenaren en magistraten

- **Maatregel: Evalueren van de noden van opleidingen van politieambtenaren en aanpassen van het huidig aanbod**

Implementatie : 2011

Verantwoordelijke: Binnenlandse Zaken

- **Maatregel: Uitwerken en verspreiden van een DVD partnergeweld**

Het Nationaal Forum voor slachtofferbeleid werkt een DVD partnergeweld uit. Deze DVD zal gebruikt worden in eerste instantie in de opleidingen van politiediensten en magistraten; maar in een later fase ook in de opleidingen voor hulpverleners en andere beroeps categorieën.

Implementatie: 2011

Verantwoordelijke: Nationaal Forum voor slachtofferbeleid

- **Maatregel: Verzoeken aan het Instituut om de vorming rond partnergeweld voor de magistraten te reorganiseren**

Implementatie: 2011

Verantwoordelijke: Justitie

OS.1.3.3. Bij de steun van Ontwikkelingssamenwerking aan de gezondheidssector waken over de opname van vormingen rond de seksuele en reproductieve gezondheid

- **Maatregel: Bevordering van sensibilisatie rond gendergelijkheid en seksualiteit en aangepaste, specifieke en toegankelijke diensten voor jongeren en adolescenten in de verschillende gezondheidsprogramma's**

Implementatie: 2010-2014

Verantwoordelijke: Ontwikkelingssamenwerking

GLOBALE DOELSTELLING 4: VERZEKEREN VAN HULP AAN SLACHTOFFERS EN EEN AANGEPASTE OPVOLGING VAN DADERS VAN PARTNERGEWELD.

I. INLEIDING

Er heerst een zekere onduidelijkheid met betrekking tot de opdrachten van de instellingen belast met slachtofferhulp, wat leidt tot een moeilijk onderling overleg. De vele tussenpersonen kunnen de doorstroming van de informatie en de snelheid van de interventie bemoeilijken.

Bovendien is het gevarieerde aanbod van hulp- en opvangstructuren voor slachtoffers niet noodzakelijk gecoördineerd. Er bestaat een risico op verlies aan doeltreffendheid door een gebrek aan kennis van de specifieke bevoegdheden van elk van deze diensten, en dit zowel bij de slachtoffers als bij hun gesprekspartners. De organisatie van de slachtofferhulp zelf moet echter op een doorlopende dienstverlening gebaseerd zijn.

De doortocht van een vluchthuis naar een eigen huis kan nog altijd problematisch verlopen. Er treden moeilijkheden op als slachtoffers de vluchthuizen verlaten en zich willen vestigen in een nieuwe woning, een noodzakelijk element voor hun maatschappelijke integratie. Er zijn mogelijkheden van overgangswoningen en/ of ze kunnen worden ontwikkeld.

De toegankelijkheid tot deze kwalitatieve sociale woningen moet worden vergroot. Bovendien kan er een lange wachttijd zijn voor dit soort woning.

Tot slot wijzen meerdere studies erop dat getuige van geweld zijn ernstige negatieve gevolgen kan hebben op de ontwikkeling van een kind. Deze onderzoeken spreken over verschillende problemen bij deze kinderen. Daarbij kan, onder andere, het vaker voorkomen van stoornissen als depressie en angst vermeld worden, gevoelens van verdriet en ongerustheid, een grotere afhankelijkheid tegenover volwassenen, een zwakker zelfbeeld, leerproblemen en meer gezondheidsproblemen.

II. OPERATIONEEL PLAN

[SD. I.4.1. Voorzien van hulp en onthaal voor slachtoffers van partnergeweld](#)

OD I.4.1.1. Voorzien van psycho-medisch-sociale en juridische bijstand voor slachtoffers van partnergeweld in een residentiële en veranderlijke omgeving

- ***Maatregel: Voorzien van de creatie van specifieke opvangplaatsen voor jongeren onder de 18 jaar***

Implementatie: 2010-2014

Verantwoordelijke: Franse Gemeenschap

- ***Maatregel: Vergroten van het aantal specifieke opvangplaatsen voor gezinnen met of zonder kinderen en voor vrouwen die fysiek of psychologisch geweld hebben ondergaan***

Implementatie: 2012-2014

Verantwoordelijke: Waals Gewest

- **Maatregel: Voortzetten van de financiering van ambulante begeleidingsdiensten in Brussel en Wallonië**

Implementatie: 2010-2014

Verantwoordelijken: COCOF – Waals Gewest

OD I.4.1.2. Ontwikkelen van meer flexibele toegangsmogelijkheden tot veilige en sociale huisvesting voor slachtoffers van partnergeweld

- **Maatregel: Ontwikkelen van de toegang tot beveiligde en meer flexibele huisvesting binnen de sociale huisvesting maar ook door het aanmoedigen van het opstellen van modellen van alternatieve formules zoals de overeenkomsten tussen plaatselijke overheden en private huisvestingsvoorzieningen.**

Verantwoordelijke: Waals Gewest – COCOF

- **Maatregel: Oprichting van een werkgroep rond de thematiek van de huisvesting**

De wet van 28 januari 2003 kent lacunes⁷. Men kan onder andere citeren: slachtoffers die over deze wet gehoord hebben, denken vaak onterecht dat het gaat om een onmiddellijke uitzetting, situaties van partnergeweld worden algemeen nog te veel miskend door de wereld van het gerecht en advocaten en tal van gevallen ontsnappen eraan gezien het toepassingsgebied van de wet beperkt is tot het huwelijk en wettelijk samenwonen. Bepaalde spelers, betrokken bij deze problematiek, zijn bijeengekomen binnen een focusgroep om de wet in 2006 te evalueren. De voorstellen die er konden worden geformuleerd, zullen uitgediept worden binnen een werkgroep “huisvesting” om de draagwijdte van deze wet te verbeteren en andere problemen in verband met dit luik aan te pakken.

Implementatie: 2010-2011

Verantwoordelijke: IGVM

OO I.4.1.3. Voorzien van hulp en onthaal van kinderen die geconfronteerd werden met partnergeweld

- **Maatregel: Verderzetten van het hulpaanbod voor kinderen als getuige van geweld**

De hulpverlening aan kinderen, getuigen van en schokkende gebeurtenissen, worden gecontinueerd.

Implementatie: 2010-2011

Verantwoordelijke: Vlaamse Gemeenschap

- **Maatregel: Verderzetting van de hulpverlening en de gepaste opvolging van kinderen getuigen van partnergeweld en dit bij de SASPE**

Implementatie: 2010-2014

Verantwoordelijke: Franse Gemeenschap

⁷ Wet van 28 januari 2003 tot toewijzing van de gezinswoning aan de echtgenoot of aan de wettelijk samenwonende die het slachtoffer is van fysieke geweldsdaeden vanwege zijn partner en tot aanvulling van artikel 410 van het Strafwetboek.

- **Maatregel: In kaart brengen van de jeugdzorgdiensten die hulp en opvang kunnen bieden voor kinderen die blootgesteld werden aan partnergeweld**

Implementatie : 2010

Verantwoordelijke: Franse Gemeenschap

OD I.4.1.4: Waarborgen dat partnergeweld in aanmerking wordt genomen bij het al dan niet toekennen van een verblijfsstatuut

- **Maatregel: Aanmoedigen van dialoog tussen Dienst Vreemdelingenzaken, COCOF, Vlaamse Gemeenschap, Waals gewest, COCON en COCOM met het oog op het mogelijk afsluiten van een eventueel protocolakkoord**

De hulpdiensten en de opvangtehuizen worden geconfronteerd met complexe en menselijk moeilijke situaties van vreemdelingen zonder verblijfsstatuut, of met een voorlopige verblijfsvergunning, die het slachtoffer zijn van geweld en die, opzettelijk of niet, onderworpen worden aan chantage voor papieren. Er zouden geval per geval menselijke oplossingen kunnen gevonden worden door een protocolakkoord af te sluiten dat voorziet in een dialoog tussen de hulp- en huisvestingsdiensten en de Dienst Vreemdelingenzaken. Zo kan er rekening worden gehouden met de psycho-medisch-sociale aspecten van de concrete situatie van het slachtoffer en een beslissing worden genomen in het licht van deze humanitaire elementen en de wil van de overheid om slachtoffers beter te beschermen. Zo'n protocolakkoord zou met name kunnen gesloten worden om zo oordeelkundig mogelijk te kunnen voorzien in de toepassing van het artikel 11, §2, 4de lid van de wet van 15 december 1980 aangaande vreemdelingen die bepaalt dat bij de hernieuwing van verblijfsdocumenten van een persoon in gezinshereniging "de minister of zijn gemachtigde in het bijzonder rekening houdt met de situatie van personen die het slachtoffer zijn van geweld in de familie, die het huishouden verlaten hebben en bescherming nodig hebben."

Implementatie: 2010-2011

Verantwoordelijken: DVZ, COCOF, Vlaamse Gemeenschap, Waals Gewest, COCON en COCOM

[SD I.4.2. Verzekeren van een aangepaste opvolging van daders van partnergeweld en voorkomen van recidive](#)

OD. I.4.2.1. Het voorkomen van recidive bij daders van partnergeweld door een versterking van het vrijwillige en gedwongen hulpaanbod

- **Maatregel: Binnen de adviescommissie van de diensten voor hulp aan gevangenen de mogelijkheden bestuderen voor het opstellen van een specifiek actieplan bij en met de daders van partnergeweld, op vrijwillige basis**

Implementatie: 2011

Verantwoordelijke: Franse Gemeenschap

- **Maatregel: Een sensibilisatie rond partnergeweld voorzien bij opgesloten daders, op vrijwillige basis**

Implementatie: 2011

Verantwoordelijke: Franse Gemeenschap

- **Maatregel: De financiering voortzetten van de therapeutische begeleiding aan niet-vervolgde daders van partnergeweld en de evaluatie van het pilootproject van de “ Pôles de ressources ”**

Implementatie: 2010-2014

Verantwoordelijke: Waals Gewest

[SD. I.4.3. Versterken voor de continuïteit en de complementariteit van de diensten van de instellingen voor slachtoffer- en daderhulp](#)

- **Maatregel: Opleiden en sensibiliseren in de ziekenhuizen**

De onder OO I.3.2.1. vermelde opleidingen zullen met name een luik bevatten met het oog op het helpen van ziekenhuisprofessionals bij het begeleiden van de slachtoffers maar ook de daders van geweldfeiten naar andere diensten.

Implementatie: 2010

Verantwoordelijke: FOD Volksgezondheid

- **Maatregel: Voortzetten van de coördinatie van de diensten voor hulp aan gedetineerden tussen de verschillende interveniërende instanties bij opgesloten daders van partnergeweld**

Implementatie : 2010

Verantwoordelijken: Franse Gemeenschap - Aide aux détenus

- **Maatregel: Bestuderen van de mogelijkheden om synergisme tot stand te brengen tussen de specifieke acties bij en met daders van partnergeweld tijdens en na de opsluiting**

Implementatie: 2011

Verantwoordelijke: Franse Gemeenschap - Aide aux détenus – Waals Gewest – COCOF

- **Maatregel: Agenderen van het thema ‘partnergeweld’ bij de werkzaamheden van de stuurgroep van het samenwerkingsakkoord van 23 januari 2009 tussen de RG, WR, COCOF betreffende de coördinatie van interventiebeleid in verband met het gevangeniswezen**

Implementatie: 2012

Verantwoordelijke: Franse Gemeenschap

- **Maatregel: Voortzetten van de werkzaamheden binnen het overlegplatform van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en nadenken over de werking ervan**

Implementatie: 2010

Verantwoordelijke: Brussels Hoofdstedelijk Gewest

- **Maatregel: Organiseren van informatiesessies over het NAP 2010-2014 voor de werkgroep “gemeenten” en de leden van het platform teneinde ze op de hoogte te houden van de vooruitgang inzake de materie**

Implementatie: 2010

Verantwoordelijke: Brussels Hoofdstedelijk Gewest

- **Maatregel: Tot stand brengen van de rubriek “partnergeweld” op de website van de Cel Gelijke Kansen**

Teneinde de zichtbaarheid van de gewestelijke coördinatie inzake partnergeweld te vergroten bij de Brusselse bevolking en de professionals, zal een rubriek worden toegevoegd aan de website van de Cel Gelijke Kansen van het Ministerie van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest die midden juni operationeel zal zijn⁸.

Implementatie: 2010

Verantwoordelijke: Brussels Hoofdstedelijk Gewest

⁸ Op de website ‘partnergeweld’ van het Instituut zal een link gelegd worden naar deze website.

Globale Doelstelling 5: Voorzien in een aangepaste politionele en gerechtelijke aanpak

I. Inleiding

I.1. Samenwerkingsakkoorden

Op 17.04.1998 sloot de federale staat en de Vlaamse Gemeenschap een samenwerkingsakkoord staat inzake slachtofferzorg. Met dit akkoord beoogde men meer afstemming te bereiken tussen slachtofferbejegening bij de politiediensten, slachtofferonthaal op rechtbanken en parketten en slachtofferhulp door de voorzieningen van de Vlaamse Gemeenschap. Daartoe wordt in het akkoord onder meer een doorverwijfsmodel uitgewerkt en worden een aantal samenwerkingsstructuren opgericht. Het akkoord werd bij wet en bij decreet bekrachtigd. Dit akkoord wordt momenteel geëvalueerd.

In 2009 zijn bovendien 3 protocolakkoorden afgesloten tussen de federale Staat en de Duitstalige Gemeenschap, de federale Staat en de Vlaamse Gemeenschap, de Franse Gemeenschap, de Franse gemeenschapscommissie en de gemeenschappelijke gemeenschapscommissie; en de federale Staat, de Franse Gemeenschap en het Waals gewest en dit inzake slachtofferzorg. Deze 3 protocolakkoorden zullen omgevormd worden tot samenwerkingsakkoorden, rekening houdende met de evaluatie van het Vlaams samenwerkingsakkoord.

I.2. Omzendbrieven ‘partnergeweld’

De gezamenlijke omzendbrieven van de Minister van Justitie en van het College van Procureurs-generaal met betrekking tot het strafrechtelijk beleid op het vlak van geweld binnen het koppel (Col3 en Col4) zijn van kracht geworden in april 2006. De omzendbrief Col4 vertrouwt de evaluatie ervan toe aan het College van Procureurs-generaal in samenwerking met de Dienst voor het strafrechtelijk beleid. In 2007 heeft het College van Procureurs-generaal in zijn midden een werkgroep “intrafamiliaal geweld” ingevoerd om deze missie te vervullen.

Sindsdien zijn er verschillende verslagen opgemaakt: een evaluatievragenlijst gericht aan de parketten en politiediensten (Dienst voor het strafrechtelijk beleid); een statistische analyse van de toepassing van Col3 en 4 (College van Procureurs-generaal, statistische analisten); een verslag over de realisatie van een evaluatietool (Vzw Engender op initiatief van het Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen – beschikbaar op de site van het Instituut) en een evaluatie van de Col4 gerealiseerd door de algemene Directie van de Justitiehuisen.

De evaluatie door het College van Procureurs-generaal en de Dienst voor strafrechtelijk beleid staat op de punt afgerond te worden. In navolging van deze evaluatie zullen er maatregelen genomen worden om de verschillende aanbevelingen uit deze evaluatie te concretiseren. Deze maatregelen zouden met name het volgende kunnen omvatten: een betere vorming van de magistraten en politieagenten, een verhoogde sensibilisering van de tussenkomende partijen, het feitelijke bestaan van verbindingsmagistraten, de verbetering van slachtofferonthaal zowel bij de parketten als bij de politiediensten.

II. OPERATIONEEL PLAN

- ***Maatregel: Nadat de resultaten en de aanbevelingen van de COL4/2006 van de evaluaties bekend zijn, hiervan reflecteren over de toepassing en de ondersteuning***

Implementatie: 2010- 2011

Verantwoordelijken: Justitie en Binnenlandse Zaken

LUIK II: ANDERE VORMEN VAN INTRAFAMILIAALGEWELD

LUIK II.A: GEDWONGEN HUWELIJKEN

I. INLEIDING

Zoals een analytische studie , verricht door de Raad van Europa⁹aangeeft, wordt de term “gedwongen huwelijk” vertaald in diverse benamingen die elk verwijzen naar een bevraging over de concepten van instemming en wil in het huwelijk. Deze veelzijdige facetten die kunnen liggen tussen de huwelijksbelofte en de inzegening ervan en die kunnen gekruist en zelfs vermengd zijn rond het gedwongen huwelijk, verklaren waarom er geen nauwkeurige definitie is van wat men verstaat onder “gedwongen huwelijk”. Toch bepaalt het Besluit 1468 (2005) van de parlementaire vergadering van de raad van Europa het gedwongen huwelijk als zijnde de vereniging van twee personen waarbij ten minste een partner niet zijn vrije en volle instemming voor het huwelijk heeft gegeven.

Men zal dus oordelen dat het gedwongen huwelijk gesloten is onder fysieke of morele dwang. Terwijl fysieke dwang duidelijker zichtbaar is, is de morele dwang veel subtieler. Hoewel fysieke dwang gemakkelijk kan worden vastgesteld, is morele dwang subtieler en moeilijk vast te stellen.

De wet van 25 juni 2007 heeft een artikel 146 ingevoegd krachtens hetwelk¹⁰ “*Er ook geen huwelijk is als dit gesloten is zonder de vrije instemming van beide echtgenoten en als de instemming van ten minste een van de echtgenoten gegeven is onder geweld of bedreiging.*”

De ambtenaar van de burgerlijke stand kan voortaan de inzegening van het huwelijk weigeren als hij geconfronteerd wordt met een gedwongen huwelijk. Het gedwongen huwelijk wordt voortaan belast met een absolute nietigheid, die kan worden ingeroepen door het openbaar ministerie, de echtgenoten zelf en al degenen die er belang bij hebben. Er is bovendien een strafsanctie ingevoerd. Er is een gevangenisstraf voorzien van een maand tot twee jaar of een boete van 100 tot 500 euro voor elke persoon die, door geweld of bedreigingen, iemand dwingt een huwelijk overeen te komen. De poging tot is ook strafbaar.

Het is raadzaam om een gedwongen huwelijk niet te verwarren met een geregeld huwelijk. Bij geregelde huwelijken behouden de toekomstige echtgenoten immers de keuze om al dan niet te huwen.

Tot slot wordt opgemerkt dat gedwongen huwelijken niet beperkt zijn tot vrouwen aangezien mannen er ook het slachtoffer van zijn.

De “Commission communautaire Française de la Région Bruxelles-capitale” heeft in 2008 een meerjarig actieplan gelanceerd betreffende gedwongen en gearrangeerde huwelijken.

De verschillende bevoegdheidsniveaus ontwikkelen al verschillende jaren maatregelen inzake de strijd tegen gedwongen huwelijken in het kader van hun respectieve bevoegdheden.

Gedwongen huwelijken worden vaak ingeroepen bij een aanvraag tot asiel of om een verblijfsstatuut om humanitaire redenen.

⁹ Les mariages forcés dans les États membres du Conseil de l'Europe, Législation comparée et actions politiques, Studie gemaakt door Edwige Rude-Antoine, Algemene Directie van de rechten van de mens, Straatsburg, 2005

¹⁰ Wet van 25 april 2007 tot invoeging van een artikel 391^{sexies} in het Strafwetboek en tot wijziging van een aantal bepalingen van het Burgerlijk Wetboek met het oog op de strafbaarstelling en het uitbreiden van de middelen tot nietigverklaring van het gedwongen huwelijk.

De Belgische Staat wil vat krijgen op het fenomeen vanuit een perspectief samen met alle bij de problematiek betrokken partners door de volgende verbintenissen aan gaan:

II. OPERATIONEEL PLAN

Globale doelstelling II.a.1. Ontwikkelen van kennis en het verbeteren van inzicht in de problematiek

[SD II.a.1.1. Beschikken over relevante, betrouwbare en bijgewerkte kwalitatieve en kwantitatieve gegevens en voortgaan met het uitvoeren van diepgaand wetenschappelijk onderzoek om een beter zicht te krijgen van de problematiek](#)

- **Maatregel: Analyse van de resultaten van de studie, verricht door de Universiteit van Antwerpen tijdens een gesloten seminarie om de strategische aanbevelingen te formuleren**

In het kader van de strijd tegen gedwongen en geregelde huwelijken, werd een studie gerealiseerd in 2005-2007 door het centrum voor de Islam in Europa van de Universiteit van Gent over factoren die de keuzevrijheid van een partner beperken in de bevolkingsgroepen van buitenlandse origine in België. Om gevolg te geven aan de beleidsaanbevelingen van het verslag, dat de noodzaak van een studie over de situatie van jongens en mannen van buitenlandse origine vermeldt, heeft het Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen een projectoproep gelanceerd om de gegevensverzameling over de omvang van de problematiek te vervolledigen en de bestaande preventie en hulp af te stemmen op de specifieke behoeften van jongens en mannen van buitenlandse origine. Het onderzoek werd verricht door het Centrum voor Migratie en Interculturele Studies van de Universiteit van Antwerpen en de resultaten ervan zullen beschikbaar zijn vanaf einde 2009¹¹.

Implementatie : 2010

Verantwoordelijke: IGVM

- **Maatregel: Leveren van parketstatistieken inzake gedwongen huwelijken**

Er kunnen statistieken geleverd worden aangezien er sinds zeer kort (januari 2009) een specifieke tenlasteleggingscode voor gedwongen huwelijk (art 391 sexies Sw) werd toegevoegd aan de uniforme lijst van tenlasteleggingscodes die gebruikt wordt door de correctionele parketten bij de rechtbanken van eerste aanleg. Wat de PCS-statistieken betreft, zal een specifieke feitcode op het niveau van de politienomenclatuur pas beschikbaar zijn tegen einde 2009. Momenteel kunnen dus nog geen cijfergegevens geleverd worden. Het doorsturen van statistieken als de specifieke code beschikbaar is.

Implementatie: 2010-2011

Verantwoordelijken: Binnenlandse Zaken en Justitie

[SD II.a.1.2. Analyse en evaluatie van de bestaande juridische praktijken, beleidslijnen en actiemiddelen](#)

- **Maatregel: Evalueren van de wet van 25 april 2007 die een artikel 391sexies in het Strafwetboek plaatste en enkele bepalingen in het Burgerlijk Wetboek wijzigde met als doel de middelen uit te breiden om een gedwongen huwelijk te annuleren**

¹¹ Partnerkeuze en huwelijksluiting van allochtone mannen : Een kwantitatieve en kwalitatieve analyse van het partnerkeuzeproces en het huwelijk van Marokkaanse, Turkse en sikhmannen, Universiteit Antwerpen, 2009.

Implementatie: 2011
Verantwoordelijke: Justitie

Globale doelstelling II.a.2. Informeren, sensibiliseren en voorkomen van gedwongen huwelijken

[SD II.a.2.1. Opzetten van programma's voor sensibilisatie en opvoeding in het bijzonder gericht op jonge meisjes en jongens en hun familiale omgeving](#)

- **Maatregel: Verderzetten, versterken en uitbreiden in het geheel van de Franse Gemeenschap van het actieplan van COCOF inzake gedwongen, gearrangeerde en vroegtijdige huwelijken in samenwerking met het netwerk 'mariage-migration'**

Implementatie: Vanaf 2010
Verantwoordelijken: COCOF – Franse Gemeenschap – Waals Gewest

- **Maatregel: Het organiseren van discussies tussen adolescenten van buitenlandse origine (meisjes en jongens) over hun verwachtingen en wensen van mannen en vrouwen in relaties**

Implementatie: 2010-2014
Verantwoordelijke: Vlaamse Gemeenschap

[SD II.a.2.2. Ondersteunen van professionals in het voorkomen van gedwongen huwelijken](#)

- **Maatregel: Uitwerken van een inventaris inzake bestaande sensibilisatie- en opleidingprogramma's en verspreiden van deze informatie aan professionelen**

Implementatie: 2011
Verantwoordelijken: IGVM – Interdepartementale groep

- **Maatregel: Ontwikkeling en verspreiding van educatief materiaal met betrekking tot de kwestie huwelijksmigratie in de Marokkaanse en Turkse Gemeenschap naar het middenveld**

Implementatie : 2010
Verantwoordelijke: Vlaamse Gemeenschap

- **Maatregel: Ontwikkeling en verspreiding van educatief materiaal rond genderbewust opvoeden in het kader van het voorkomen van gedwongen huwelijken**

Implementatie: 2010
Verantwoordelijke: Vlaamse Gemeenschap

Globale doelstelling II.a.3. Verder een overlegbenadering uitwerken tussen de federale overheid, de gemeenschappen en de gewesten om gedwongen huwelijken te voorkomen, te kaderen en te bedwingen

SD II.a.3.1. Verder nadenken over de opvang van de problematiek en de mogelijke synergie bepalen tussen de verschillende betrokken bevoegdheidsniveaus

- **Maatregel: Vervolg van de werkgroep, belast met het ontwikkelen van nieuwe gezamenlijke actiepistes en aanbevelingen rond de volgende kwesties:**
 - De interventieprocedures op elkaar afstemmen door, op lokaal niveau, een betere informatieverspreiding te garanderen en een beter overleg van alle spelers die de preventie en/of de bescherming van effectieve of mogelijke slachtoffers van gedwongen huwelijken (interventieprotocollen) garanderen.
 - De invoering bestuderen van een helpdesk voor sociale tussenpersonen die te maken hebben met deze thematiek om hen praktische en belangrijke informatie en mogelijkheden van heroriëntering aan te bieden
 - Een algemene opleiding aanbieden over relaties, seksualiteit en huwelijken, in de scholen en zowel bij allochtonen als bij autochtonen alsook een specifieke opleiding om de assertiviteit van meisjes te vergroten (workshops morele weerstand, omkaderingsactiviteiten zoals toneel of andere creatieve methodes).
 - Het ondersteunen van de personen die instaan voor bemiddeling en een brochure voorzien met concreet advies inzake bemiddeling, specifiek bestemd voor de politie, de centra voor leerlingenbegeleiding, scholen, enz.
 - Een alarmsysteem ontwikkelen dat naastbestaanden van mogelijke en effectieve slachtoffers van gedwongen huwelijken in staat stelt de overheid van het land van verblijf te verwittigen in gevallen van ontvoeringen en gedwongen of onrechtmatige opsluitingen om een onderzoeksprocedure op te starten en maatregelen te voorzien om de slachtoffers te beschermen.
 - ...

Implementatie: 2010-2014

Verantwoordelijke: IGVM via de interdepartementale groep

SD II.a.3.2. De netwerkvorming van alle spelers bevorderen teneinde het opsporen, de hulpverlening en de integrale nazorg van slachtoffers te garanderen en de verenigingen, netwerken en spelers van de burgermaatschappij ondersteunen die aan informatie-, sensibilisatie-, preventie- en ondersteuningswerk doen

- **Maatregel: De werking van het Brusselse netwerk gedwongen huwelijken ondersteunen en uitbreiden naar andere regio's en de ontwikkeling van partnerships steunen**

Implementatie: 2010-2014

Verantwoordelijke: Brussels Hoofdstedelijk Gewest

Globale doelstelling II.a.4. Verzekeren van nodige bescherming aan slachtoffers van gedwongen huwelijken

SD II.c.4.1. Toezien op de daadwerkelijke toepassing van de nieuwe bepalingen van de wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen (artikel 48/3), zoals gewijzigd bij de wet van 15 september 2006, die voorzien dat het statuut van vluchteling kan worden toegekend aan personen die vervolgingen ondergaan of het risico lopen deze te ondergaan “omwille van hun geslacht”

- ***Maatregel: Evalueren van de huidige situatie met betrekking tot asielaanvraagsters die risico lopen om slachtoffer te worden van gedwongen huwelijken in hun geboorteland***

Implementatie: 2010

Verantwoordelijke: IGVM in samenwerking met het CGVS.

LUIK II.B: HET ZOGENAAMD EERGERELATEERD GEWELD

I. INLEIDING

Een aantal tragische gebeurtenissen hebben de aandacht gevestigd op de problematiek van zogenaamde eermisdrijven en zogenaamde eengerelateerd geweld in ruimere zin¹².

De immigratie- en asielinstanties worden regelmatig geconfronteerd met personen die op de vlucht zijn voor zogenaamde eengerelateerde misdrijven.

België heeft momenteel geen gezamenlijke definitie met betrekking tot het concept van zogenaamde eengerelateerd geweld. In afwachting van een dergelijke aanneming, verwijzen we naar de werkzaamheden verricht in Nederland die hebben geleid tot een beschrijvende werkdefinitie, geformuleerd als volgt: *“Eengerelateerd geweld is elke vorm van geestelijk of lichamelijk geweld, gepleegd vanuit een collectieve mentaliteit in reactie op een (dreiging van) schending van de eer van een man of een vrouw en daarmee van zijn of haar familie waarvan de buitenwereld op de hoogte dreigt te raken”*¹³.

De Belgische staat wil beslist aandringen op de noodzaak om opnieuw te bevestigen dat zogenaamde eengerelateerd geweld een flagrante inbreuk op de rechten van de mens en de basisvrijheden vormt, gebaseerd op verkeerde tradities en culturen.

Zoals de Raad van Europa het stelt: *“Zogenaamde eremisdaden zijn een oude praktijk tot regel bevestigd door de cultuur eerder dan door de religie, geworteld in een complexe code die een man toestaat een vrouw van zijn familie of zijn partner te doden of te misbruiken wegens reëel of vermeend “immoreel gedrag”*¹⁴. De strijd tegen zogenaamde eengerelateerd geweld vereist dus een zekere omzichtigheid omwille van de gevaren van de stigmatiserende gevolgen en reacties.

In 2008 ging de Senaat, op initiatief van het Adviescomité voor gelijke kansen tussen vrouwen en mannen, over tot meerdere hoorzittingen rond zogenaamd eengerelateerd geweld. Hij stelde een rapport op waaruit met name de noodzaak van de ontwikkeling van de kennis over het probleem en de tenuitvoerlegging van een globale strategie naar voren komt. Bovendien benadrukt dit rapport het feit dat zogenaamd eengerelateerd geweld een specifieke vorm van intrafamiliaal geweld is. Om die reden beveelt het aan tot de opname ervan in het nationaal actieplan.

De eerste fase van een toekomstige strategie inzake de strijd tegen de problematiek gebeurt dus via een nauwkeurig overzicht van de omvang en de kwesties die er betrekking op hebben. Daartoe wil de Belgische staat de volgende verbintenissen bepalen in het kader van onderhavig nationaal actieplan.

II. OPERATIONEEL PLAN

Globale doelstelling II.b.1. Ontwikkelen van kennis en het verbeteren van inzicht in de problematiek.

¹² Volgens de werkzaamheden in Nederland zou het verkieslijk zijn om gebruik te maken van een ruimer concept van eengerelateerd geweld door erop te wijzen dat de terminologieën “eerwraak” of “eermisdrijf” te beperkend zijn, in die zin dat ze onvoldoende belang hechten aan de andere, lichtere vormen van geweld. Deze kunnen immers de voorlopers zijn van ernstigere vormen waaronder, in de meest extreme gevallen, moord.

¹³ Eerwraak of eengerelateerd geweld? naar een werkdefinitie. Avril 2005, Advies- en Onderzoeksgroep Beke, dr . H.B. Ferwerd, drs. I . van Leiden.

¹⁴ Les crimes dits d'honneur – Commissie over de gelijkheid van kansen voor vrouwen en mannen van de Raad van Europa - Verslag Doc. 97207 maart 2003.)

[SD II.b.1.1. Diepgaande kwantitatieve en kwalitatieve wetenschappelijke onderzoeken uitvoeren om het begrip van de problematiek te verbeteren \(Waar komt het voor? Onder welke vorm komt het voor? Hoe vaak komt het voor?\)](#)

- **Maatregel: Uitwerken van een grondig wetenschappelijk onderzoek om het fenomeen in ons land beter te omschrijven. (definitie van het fenomeen, uitingen, oorzaken, gevolgen,...)**

Implementatie: 2010-2014

Verantwoordelijke: IGVM

- **Maatregel: Onderzoeken van de mogelijkheid om een eenvoudige en efficiënte vermelding van zogenaamd eerge relateerd geweld op te nemen in het bestaande registratiesysteem van klachten inzake intrafamiliaal geweld en om de opvolging van statistieken te verbeteren**

Implementatie: 2011

Verantwoordelijke: Justitie

[SD II.b.1.2. Rekening houden met de maatregelen en goede praktijken in het kader van de strijd tegen zogenaamd eerge relateerd geweld op Europees en internationaal niveau](#)

- **Maatregel: Verzameling, analyse en verspreiding van studies en maatregelen uit het buitenland**

Implementatie: 2010

Verantwoordelijke: Justitie

- **Maatregel: Concretisering van de uitwisseling van ervaringen en voortzetting van de in Nederland gelegde contacten**

De contacten en de uitwisseling van de good practices tussen Nederland en België inzake het justitieel beleid rond eremoorden, opgestart in 2008, zullen worden verder gezet.

Implementatie: 2010

Verantwoordelijke: Justitie

[SD II.b.1.3. De uitvoering en de ontwikkeling van proefprojecten gevoerd in het kader van de strijd tegen de problematiek](#)

- **Maatregel: Een mandaat toekennen aan de leidende groep ingevoerd door Justitie om de opvolging van proefprojecten te garanderen**

Twee pilootprojecten, een aan Franstalige kant (Verviers) en een aan Nederlandstalige kant (Mechelen), werden opgestart en worden momenteel ontwikkeld met de steun van het centrale niveau van de federale gerechtelijke politie. De doelstelling van deze pilootprojecten is om te vertrekken vanuit ervaringen op het terrein om zo de kennis van het fenomeen te verbeteren en in staat te zijn en het beter te kunnen vatten, zowel op preventief als reactief vlak. Er werd een stuurgroep opgericht op initiatief van de Minister van Justitie. Deze groep is samengesteld uit verantwoordelijken van de pilootprojecten, vertegenwoordigers van het Instituut voor de Gelijkheid van vrouwen en mannen, het College van Procureurs-generaal, vertegenwoordigers van de Minister van Justitie en de Minister van Binnenlandse Zaken, leden van de FOD Justitie (dienst strafrechtelijk beleid en dienst strafrecht) en de federale politie. Deze stuurgroep werd opgericht om de samenhang van de pilootprojecten te

waarborgen. Hij zal ook pistes voorstellen aangaande de bestrijding van eengerelateerd geweld.

Implementatie: 2011

Verantwoordelijke: Justitie

Globale doelstelling II.b.2. Verder een overlegbenadering uitwerken tussen de federale overheid, de gemeenschappen en de gewesten om zogenaamd eengerelateerd geweld te voorkomen, te kaderen en te bedwingen

[SD II.b.2.1. Verder nadenken over de opvang van de problematiek en de mogelijke synergie bepalen tussen de verschillende betrokken bevoegdheidsniveaus](#)

- **Maatregel: Vervolg van de werkgroep, belast met het ontwikkelen van nieuwe gezamenlijke actiepistes en aanbevelingen rond de volgende kwesties:**
 - *Werken aan een betere kennis en erkenning van het fenomeen bij politie en justitie en bij terreinactoren die met de risicogroepen werken.*
 - *In samenwerking met de gewesten en de betrokken gemeenschappen de meest geschikte opvang- en begeleidingsmogelijkheden bepalen voor de slachtoffers van zogenaamd eengerelateerd geweld.*
 - *Mogelijkheden van nazorg voor daders van zogenaamd eengerelateerd geweld ontwikkelen.*
 - *Samenwerken met de immigrantengemeenschappen, meer bepaald met degene die de kennis en de ervaring hebben met deze problematiek;*
 - *De communicatie tussen de opvangdiensten voor vrouwen en de verenigingen van migrantenvrouwen verbeteren.*
 - ...

Implementatie: 2010-2014

Verantwoordelijke: IGVM

LUIK II.C: GENITALE VERMINKINGEN

I. INLEIDING

I.1. Definitie

De WGO definieert VGV als “ingrepen die leiden tot een gedeeltelijke of volledige verwijdering van de externe geslachtsorganen van de vrouw en/of elke andere verwonding van de vrouwelijke geslachtsorganen voor niet-therapeutische doeleinden.”

De WGO onderscheidt vier soorten VGV (5):

- Type I “Clitoridectomie”: gedeeltelijke of volledige verwijdering van de voorhuid en/of de clitoris.
- Type II “Excisie”: gedeeltelijke of volledige verwijdering van de clitoris en de kleine schaamlippen, met of zonder excisie van de grote schaamlippen.
- Type III “Infibulatie”: verkleining van de vaginale opening met afdekking door de verwijdering en de hechting van de kleine schaamlippen en/of de grote schaamlippen, met of zonder excisie van de clitoris.
- Type IV: alle andere schadelijke ingrepen uitgeoefend op de vrouwelijke genitale organen met niet-therapeutische doeleinden, zoals prikken, piercen, incisie of dichtschrœien.

In de praktijk kunnen gezondheidswerkers moeilijkheden ondervinden om verminkingen van type I en II te onderscheiden. Clinici onderscheiden dus vaker twee soorten VGV: “excisie” en “infibulatie”.

In België voegt het artikel 29 van de wet van 28 november 2000 een artikel 409 toe aan de strafwet ter bestraffing van “Hij die eender welke vorm van verminking van de genitaliën van een persoon van het vrouwelijk geslacht bevordert, met of zonder haar toestemming, wordt gestraft met gevangenisstraf van drie jaar tot vijf jaar”. Poging is eveneens strafbaar.

I.2. Bronnen

Van oktober 2008 tot januari 2009 werden vijf workshops georganiseerd op initiatief van GAMS België met de steun van een steungroep en van het Observatoire du sida et des sexualités (Facultés universitaires Saint-Louis).

Deze workshops, waarbij een verscheidenheid van bij de problematiek betrokken Belgische actoren (terreinorganisaties, doelgroep, experts) werd samengebracht, maakten het mogelijk om een relatief complete stand van zaken van de situatie op te maken.

Volgend op deze workshops werden de “overlegde strategieën ter bestrijding van vrouwelijke genitale verminkingen”¹⁵ (OS-VGV) opgesteld. Zo vormen op die manier een gezamenlijk referentiekader voor analyse en actie.

In dat verband hebben ze gediend als ondersteuning voor het overlegwerk geleid door het Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen met het ook op de opmaak van het toekomstige Nationaal Actieplan (2010-2014) inzake de strijd tegen partnergeweld, uitgebreid naar andere vormen van andere vormen van intrafamiliaal geweld (gedwongen huwelijken, vrouwelijke genitale verminkingen, zogenaamd eerge relateerd geweld).

¹⁵ DIELEMAN Myriam, RICHARD Fabienne, MARTENS Vladimir, PARENT Florence, *Stratégies concertées de lutte contre les mutilations génitales féminines. Un cadre de référence pour l'action en Communauté française de Belgique*, Bruxelles, Ed. GAMS Belgique, (te verschijnen).

De instanties voor asiel en immigratie worden met dit probleem geconfronteerd. De geslachtgerelateerde vervolging van een persoon kan, op grond van de Europese en nationale wetgeving, aanleiding geven tot de erkenning van het statuut als vluchteling.

De Belgische Ontwikkelingssamenwerking ondersteunt de strijd tegen VGV in het kader van het beleid inzake gezondheid en seksuele en reproductieve rechten. Deze ondersteuning en de gebruikte strategieën worden beschreven in een specifieke nota rond dit onderwerp (maart 2007).

Laten we ten slotte in herinnering brengen dat een project van GAMS momenteel ondersteund wordt door het Europees Vluchtelingenfonds, een fonds dat ondersteund wordt door Fedasil. Het project beoogt de bevordering van de integratie van asielzoekers en vluchtelingen uit Sub-Sahara Afrika die naar België komen om besnijdenis, gedwongen huwelijken of eender welke andere vorm van gender- of traditiegebonden geweld te ontvluchten. In het kader van dit project is er eveneens een dienst voor onthaal en oriëntatie van besneden vrouwen geïnstalleerd om aan de individuele vragen te beantwoorden en is het medisch en multidisciplinair personeel van de onthaalcentra ook gevormd geweest rond de opvang van besneden vrouwen en families afkomstig uit landen waar besnijdenis in 2009 nog beoefend wordt. Dit project wordt voortgezet in 2010.

II. OPERATIONEEL PLAN

Globale doelstelling II.c.1. Verbeteren van de kennis van de situatie aangaande VGV in België

[SD II.c.1.1. Uitvoeren in relevante en methodologisch betrouwbare multidisciplinaire onderzoeken rond VGV](#)

- ***Maatregel: Vervolg van de studie over de redenen, van de praktijk of van het opgeven van excisie binnen families die in België verblijven***

De realiteit, de omvang en de bepalende elementen van de problematiek van VGV in België zijn nog onvoldoende gedocumenteerd. Deze lacune belemmert de mobilisatie van de betrokken actoren. Om de problematiek van VGV in België beter te leren kennen is het absoluut noodzakelijk om kwalitatieve en kwantitatieve, multidisciplinaire en methodologisch betrouwbare studies uit te voeren. Het kwalitatief onderzoek naar de motieven voor het uitvoeren of opgeven van besnijdenis in families die in België verblijven zal dus voortgezet worden via diepgaand verkennend onderzoek: impact van preventieve, beschermende en repressieve dispositieven op de gedragingen, percepties en implementatie van deze dispositieven).

Implementatie: 2010-2014

Verantwoordelijken: IGVM en Franse Gemeenschap

- ***Maatregel: Vervolg van het onderzoek van prevalentie en voorkomen van VGV in België (aantal verminkt meisjes en vrouwen en met het risico om het te worden)***

Het onderzoek van prevalentie en voorkomen van VGV in België (aantal verminkt meisjes en vrouwen en met het risico om het te worden) zal verdergezet worden. Het onderzoek door extrapolatie is bezig en de resultaten hiervan worden in 2010 verwacht.

Implementatie: 2010

Verantwoordelijke: Het Instituut voor Tropische Geneeskunde, in samenwerking met het Wetenschappelijke Instituut voor Volksgezondheid, l'Office National de l'Enfance, Kind en

Gezin, FEDASIL, het CGVS en het Internationaal Centrum voor Reproductieve Gezondheid. De financiering van dit onderzoek wordt verzekerd door de FOD Volksgezondheid

- **Maatregel: Verspreiding van de onderzoeksresultaten bij de betrokken spelers (politieke beslissers, medische en maatschappelijke tussenpersonen)**

Opdat de resultaten van het onderzoek de politieke en sociale acties zouden kunnen bedienen, moeten de resultaten verspreid worden naar betrokkenen: beleidsmakers en medische en sociale wereld.

Implementatie: 2010-2014

Verantwoordelijke: FOD Volksgezondheid

- **Maatregel: Een registratie garanderen van feiten van VGV door beroepsmensen die te maken hebben met de problematiek, routineregistratie van opgespoorde gevallen (bij artsen, gynaecologen, pediaters enz.)**

Implementatie: 2010-2014

Verantwoordelijke: FOD Volksgezondheid

[SD II.c.1.2. Bevorderen van participatief en overlegd onderzoek en begeleiden van het proces van de overlegde strategieën in de strijd tegen genitale verminking bij vrouwen \(OS-VGV\)](#)

- **Maatregel: Ontwikkelen van strategieën met betrekking tot strijd tegen VGV**

Gezien de complexiteit van de problematiek (multifactorieel) zijn de professionals die met VGV in contact komen afkomstig uit diverse sectoren. Intersectoriële strategieën vereisen dus een overlegde benadering. De participatie van de betrokken actoren (professionele interveniënten, betrokken gemeenschappen, doelgroep, wetenschappelijke experts) aan het overleg vergroot de kwaliteit en de relevantie van het overleg en de actie. Ten slotte moeten kwaliteitsvolle interventiestrategieën gepland worden op basis van een precieze en gedetailleerde analyse van de situatie. Met het oog hierop worden de (OS-VGV) met bij de problematiek betrokken actoren bevorderd door de handhaving en versterking van het in 2008-2009 opgestarte proces, bijvoorbeeld door de productie van criteria en indicatoren voor de evaluatie van het plan en de bijwerking van de analyse en het operationeel plan.

Implementatie: 2010-2014

Verantwoordelijken: IGVM en Franse Gemeenschap

- **Maatregel: De resultaten van de OS-VGV publiceren en verspreiden**

De publicatie en de verspreiding van de resultaten kan de politieke besluitvorming verklaren en ondersteunen.

Implementatie: 2010-2014

Verantwoordelijken: IGVM en Franse Gemeenschap

- **Maatregel: De OS-VGV en het overleg uitbreiden naar de Vlaamse Gemeenschap**

De OS-VGV maken het uitwerken van een referentiekader mogelijk voor analyse en actie, de netwerking van interveniënten en een betere kennis van VGV « op het terrein ». De OS-VGV zijn hoofdzakelijk beperkt tot het grondgebied van de Franse Gemeenschap, maar

zullen uitgebreid worden naar het grondgebied van de Vlaamse Gemeenschap om er een nationaal draagvlak aan te geven.

Implementatie: 2010-2014

Verantwoordelijken: IGVM en interdepartementale werkgroep

Globale doelstelling II.c.2. De beroepsmensen, betrokken bij de preventie van VGV informeren, sensibiliseren en betrekken

[SD II.c.2.1. Beroepsmensen betrokken bij de preventie van VGV en bij de oriëntering van de betrokken vrouwen en families, informeren en sensibiliseren](#)

- **Maatregel: *Regelmatig geactualiseerde sensibiliseringstools verspreiden naar betrokken beroepsmensen***

Geactualiseerde sensibiliseringstools zullen regelmatig worden verspreid, ondermeer via WEB met inbegrip van een complete lijst van organisaties betrokken bij de preventie en de bijstand aan meisjes en vrouwen, slachtoffer van VGV: psychologen, seksuologen en juriste en professionelen van sos enfants en de vertrouwenscentra.

Implementatie: 2010-2014

Verantwoordelijke: Franse Gemeenschap

- **Maatregel: *Evaluëren van het kader, de inhoud en de voorwaarden voor toegang tot de basis- en de voortgezette vorming voor (toekomstige) professionelen (onderwijzers, kleuterleid(st)ers, PMS-centra, TMS) met de bedoeling om de noodzakelijk richtlijnen ter zake te installeren om deze groep te kunnen informeren en sensibilisering rond VGV***

Implementatie: 2010-2014

Verantwoordelijke: Franse Gemeenschap

- **Maatregel: *Een opleiding organiseren voor professionals die in contact komen met de doelgroep in de opvangcentra voor asielzoekers***

Implementatie: 2010-2014

Verantwoordelijke: FOD Volksgezondheid

[SD II.c.2.2. Op overlegbasis een consensus bereiken over de meest geschikte procedures om kinderen met risico op VGV en kinderen/slachtoffer van VGV te identificeren](#)

- **Maatregel: *Een overlegvergadering organiseren over de beste aanpak in termen van de opvolging van niet-verminkte meisjes met alle betrokken spelers***

Overlegvergaderingen worden georganiseerd om een betere aanpak te verzekeren van niet verminkte meisjes samen met betrokken diensten: (ONE en Kind&Gezin, SOS Enfants en Vertrouwenscentra, DGDE, Aide à la jeunesse, Justitie en Politie, verenigingen op het terrein, CGVS), experts in de thematiek en kinderspecialisten (specialisten in ethiek).

Deze vergaderingen hebben betrekking op (niet limitatief):

- het gebruik van het opvolgboekje met jaarlijks onderzoek van het kind;

- de invoering van een medisch certificaat voor de ouders bij een reis naar het land van origine;
- de opmaak van een beslissingsboom (te volgen stap in het geval van een klacht, een situatie van gevaar of opsporing van een geval van VGV);
- de opname van een aanbeveling betreffende de externe geslachtsorganen in het onderzoeksprotocol van het kind bij de ONE, Kind & Gezin en in de diensten van schoolgeneeskunde;
- de opvolging van het medisch dossier van het kind tussen de ONE en de PMS/PSE en tussen PMS/PSE bij een verandering van school.

Implementatie: 2010-2011

Verantwoordelijke: Gelijke Kansen – IGVM

- **Maatregel: Uitnodigen van de hoge raad voor de promotie van de gezondheid om een advies uit te vaardigen rond het preventiebeleid voor GV, in bijzonderheid rond de sensibilisering van professionelen, de herkenningssignalen van de risicogeveallen en het beroepsgeheim**

Implementatie: 2010-2014

Verantwoordelijke: Franse Gemeenschap

- **Maatregel: Uitwerken van aanbevelingen inzake preventie en herkenning van risicogeveallen gericht aan consultants voor kinderen**

Implementatie: 2010-2014

Verantwoordelijke: Franse Gemeenschap

- **Maatregel: Bestuderen van de mogelijkheid van ‘alarmsysteem’ uit te werken in het geval een opvoeder, onderwijzer, medische personeel of een sociaal werken een risicogeval tegenkomt**

Implementatie: 2010

Verantwoordelijke: Franse Gemeenschap

Globale doelstelling II.c.3. Instaan voor een globale aanpak van verminkte en risicolopende meisjes en vrouwen en hun entourage

[SD II.c.3.1. Verbetering van de kennis en de competenties van de betrokken professionals met inbegrip van de preventieve dimensie](#)

- **Maatregel: Bestuderen van de mogelijkheid een opleiding voor de personeelsleden ‘TMS’¹⁶ rond interculturaliteit en de kwetsbare situaties gelinkt aan gender en aan migratie en dit in samenwerking met mensen uit het terrein**

Implementatie: 2010-2014

Verantwoordelijke: Franse Gemeenschap

- **Maatregel: Verspreiden van de interventiegids voor professionelen uit alle sectoren**

Implementatie: 2010-2014

¹⁶ Travailleurs socio-medicaux: Medisch-sociale werkers.

Verantwoordelijke: FOD Volksgezondheid

[SD II.c.3.2. Verbetering van de kennis en de competenties van de betrokken professionals met inbegrip van de preventieve dimensie](#)

- **Maatregel: Een geplastificeerde technische fiche voor de bevallingszaal opstellen en verspreiden betreffende de praktijk van desinfectatie en het verbod van herinfectatie**

Implementatie: 2010-2014

Verantwoordelijke: FOD Volksgezondheid

[SD II.c.3.3. De verenigingen die werken met de gemeenschappen betrokken bij VGV versterken en de efficiëntie en de geografische dekking van hun acties verbeteren](#)

- **Maatregel: Bestuderen van een mogelijke financiële versterking van de verenigingen die de preventie, de eerste lijn activiteiten en de heroriëntatie van het doelpubliek enz. garanderen**

Momenteel worden deze verenigingen door verschillende subsidies ondersteund, onder meer beschikken zij over een rosetta via het federaal werkgelegenheidsplan. Er is nood aan een studie inzake de financiële versterking van deze verenigingen onder meer om:

- informatieworkshops te organiseren voor de betrokken gemeenschappen over VGV, de fysieke en psychologische gevolgen ervan en over de Belgische wetgeving;
- preventie-, sensibilisatie- en informatieactiviteiten over VGV organiseren voor de vrouwen en mannen van de betrokken gemeenschappen (vb.: video/debat workshops); van de betrokken mannen en vrouwen, meisjes en jongens;
- bemiddelingsvrouwen opleiden binnen de gemeenschappen zodat ze informatie over VGV kunnen verspreiden;
- pedagogische activiteiten organiseren met de meisjes (gespreksgroepen, toneelproject, enz.);
- pedagogische activiteiten organiseren met de vrouwen (workshop snit, workshop kapsters, alfabetiseringlessen, woordgroep, - toneelproject, enz.) ;
- adequate pedagogische tools realiseren en verspreiden (in een bekende taal en met een begrijpelijke woordenschat);

Te financieren: wedden, werking- en uitrustingskosten, opleidingen

Implementatie: 2010-2014

Verantwoordelijke: IGVM

- **Maatregel: Versterken en voorzien van een duurzame ondersteuning van de verenigingen actief in de informatieverbreiding naar jongens en meisjes inzake de wettelijke bepalingen en de risico's van GV**

Implementatie : 2010-2014

Verantwoordelijke: Franse Gemeenschap – Waals Gewest – COCOF

SD II.c.3.4. Het nemen van proactieve maatregelen teneinde aan vrouwelijke slachtoffers van VGV die onlangs in België zijn aangekomen, de vereiste behandelingen

- **Maatregel: Het item VGV opnemen in het luik gezondheid van het inschrijvingsformulier van de centra voor asielzoekers (die dit niet doen op grond van VGV)**

Implementatie: 2010

Verantwoordelijke: Fedasil

- **Maatregel: Vorming geven aan het medisch personeel van de hulpcentra voor de opvang van besneden vrouwen om te verzekeren dat de hulpcentra voor de asielaanvragers een noodzakelijke behandeling voorzien voor slachtoffers van VGV en dit in navolging van de Europese richtlijn 2003/9/CE**

Implementatie : 2010-2014

Verantwoordelijke: Fedasil

- **Maatregel: Uitwerken van een informatieve folder rond VGV die systematisch en automatisch verspreid wordt aan asielaanvragers komende uit de 'VGV' risicolanden**

Implementatie: 2010

Verantwoordelijke: CGVS

- **Maatregel: Publiceren van een nieuwe brochure voor asielaanvraagsters waarin pistes voor oplossingen voor vrouwen in risicosituaties of voor slachtoffers van genderspecifiek geweld expliciet en uitgebreid worden omschreven**

Implementatie: 2010

Verantwoordelijke: CGVS

Globale doelstelling II.c.4. Adequaat opvangen van migranten die vervolging tegen hen ondergaan of het risico lopen deze te ondergaan omwille van hun geslacht

SD II.c.4.2. De beroepsmensen, specifieke belast met de opvolging van migranten en hun dochters die het slachtoffer kunnen worden van seksespecifiek geweld, sensibiliseren, informeren en opleiden

- **Maatregel: Vorming voor de vertalers/tolken van CGVS betrokken bij de behandeling van dossiers inzake een vermoeden van GV**

Implementatie: 2010

Verantwoordelijke: CGVS

- **Maatregel: Bijkomende specifieke vorming voor beambten van het CGVS betrokken bij de behandeling van dossiers inzake een vermoeden van GV**

Implementatie: 2010

Verantwoordelijke: CGVS

- **Maatregel: Bijdrage tot integratie van genderdimensie in het asielbeleid**

Een participatief onderzoek wordt momenteel uitgevoerd rond de levensomstandigheden van vrouwen in de Belgische asielcentra. Dit onderzoek heeft tot doel de kennis inzake deze levensomstandigheden en de noden van deze vrouwen te verruimen en om het beleid ter zake te optimaliseren, alsook om de genderdimensie in de opvang van de vluchtelingen te integreren. Het onderzoek, die loopt tot op het einde van 2010, zal uitmonden in de uitwerking van een toolkit 'integratie van de genderdimensie in de opvang van de vluchtelingen en asielaanvragers in België'

Implementatie: 2010

Verantwoordelijke: IGVM

Globale doelstelling II. c. 5 Bijdragen tot de strijd tegen VGV op internationaal niveau

[SD II. c.5.1. Opvolgen van de ratificatie van het protocol van Maputo, dat op 11 juli 2003 werd ondertekend door 53 staatshoofden van de Afrikaanse Unie en waarvan artikel 3 bepaalt dat vrouwelijke genitale verminking moet worden verboden en bestraft](#)

- **Maatregel: In het kader van de politieke dialoog met de landen waar VGV nog op grote schaal toegepast wordt erover waken om bijzondere aandacht te schenken aan de naleving van de bepalingen van het Protocol van Maputo dat door die landen ondertekend en grotendeels bekrachtigd werd, en aan het feit of ze in de nationale wetgeving werden omgezet en toegepast worden**

Implementatie: 2010-2014

Verantwoordelijke: Ontwikkelingssamenwerking

[SD II. c.5. 2. Ondersteunen van de inspanningen van de partnerlanden van de Ontwikkelingssamenwerking en van de initiatieven van de burgermaatschappij met het oog op het afzien van vrouwelijke genitale verminking en de hulp aan slachtoffers](#)

- **Maatregel: Via indirecte bilaterale samenwerking en de steun aan plaatselijke NGO's de programma's en projecten van de NGO's en de verenigingen met ervaring in de materie ondersteunen en hun acties die de voorrang geven aan een gemeenschapsaanpak met het oog op het afzien van VGV en de omscholing van de besnijders**

Implementatie: 2010-2014

Verantwoordelijke: Ontwikkelingssamenwerking

- **Maatregel: Ondersteunen van de sensibilisatieacties, de seminars en conferenties rond VGV in de partnerlanden en op regionaal niveau**

Implementatie: 2010-2014

Verantwoordelijke: Ontwikkelingssamenwerking

BIJLAGE

Coördinatie van het nationaal actieplan ter bestrijding van partnergeweld, gedwongen huwelijken, zogenaamd eengerelateerd geweld en genitale verminking

De strijd tegen partnergeweld en andere vormen van intrafamiliaal geweld is een transversale materie die een geïntegreerde aanpak vereist. De samenwerking van alle partners door middel van de coördinatie door het Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen lijkt dus essentieel voor de tenuitvoerlegging van het NAP.

Binnen het Instituut voor de Gelijkheid van Vrouwen en Mannen werd een steunpunt opgericht voor de begeleiding en de evaluatie van de uitvoering van het NAP. Dit steunpunt stimuleert bovendien de participatie van alle betrokken partijen. Het betreft hier dus het verzekeren van een opvolging van alle voorgestelde maatregelen van de verschillende entiteiten.

Deze doelstelling wordt verwezenlijkt via een interdepartementale groep gecoördineerd door het Instituut. Deze instantie staat in voor de opvolging van de uitvoering van het plan. Het is belast met het twee keer per jaar uitwerken van een “stand van zaken” en deze te communiceren aan de federale minister van Gelijke Kansen, die de informatie met betrekking tot de vooruitgang van het plan overmaakt aan de regeringen tijdens de Interministeriële Conferentie. Daarnaast heeft deze groep als opdracht om te waken over de uitwisseling van informatie tussen de verschillende actoren die betrokken zijn bij de concrete realisatie van het NAP. Hij bestaat uit vertegenwoordigers van de federale, gemeenschaps- en gewestelijke administraties en ministers die betrokken zijn bij de bestrijding van partnergeweld en andere vormen van intrafamiliaal geweld¹⁷.

Parallel een expertengroep verenigt ook de specialisten van het terrein, vertegenwoordigers van het middenveld en universitaire experts. Dit netwerk analyseert de gevoerde acties en brengt advies uit over de vooruitgang van het plan. Het vormt ook een forum waar alle betrokken actoren hun bekommernissen naar voren kunnen brengen, informatie en goede praktijken kunnen uitwisselen en de overheden kunnen interpelleren.

De bevoegdheden aangaande de bestrijding van partnergeweld en andere vormen van intrafamiliaal geweld zijn niet enkel verdeeld tussen verschillende federale ministeriële departementen, maar binnen de Gemeenschappen en Gewesten. Deze verschillende bestuursniveaus komen samen op interministeriële conferenties waar de belangrijkste beslissingen met betrekking tot deze thematiek zullen moeten genomen worden.

3. Taken van het Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen in het kader van het nationaal actieplan ter bestrijding van partnergeweld en andere vormen van intrafamiliaal geweld

3.1. Begeleiding

- Het organiseren van de vergaderingen van de interdepartementale groep en de expertengroep die de tenuitvoerlegging van het NAP moeten ondersteunen. De interdepartementale groep wordt ten minste om de drie maanden samengeroepen op initiatief van het Instituut of op initiatief van één van zijn leden of. De vergaderingen

¹⁷ De Dienst voor het strafrechtelijk beleid, Het College van Procureurs-generaal, de federale en lokale politie, de FOD Binnenlandse Zaken, de FOD Volksgezondheid, *het departement van Welzijn*, Volksgezondheid en Gezin van de Vlaamse Gemeenschap, de Directie voor Gelijke kansen van de Franse Gemeenschap, de Directie-generaal van de Sociale Zaken en Volksgezondheid van het Waals Gewest, het Ministerie van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, Een vertegenwoordiger van de Duitstalig Gemeenschap en *het Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen*.

van de expertengroep vinden ten minste om de zes maanden plaats op initiatief van het Instituut of één van de leden van de groep.

- De voorbereiding van de dossiers die moeten worden voorgelegd aan de interdepartementale groep en de expertengroep, specifieke werkgroepen en aan de interministeriële conferentie.
- De vordering van het NAP analyseren.
- Nieuwe Maatregelen voorstellen aan de leden van IDG.

3.2. Coördinatie

- Instaan voor de doorstroming van informatie tussen het federaal niveau, de gemeenschappen, de gewesten en het lokaal niveau.
- Een rol als motor door te zorgen voor de agenda, de timing en het interne beheer van het NAP.
- Het verzamelen, analyseren en verspreiden binnen de interdepartementale groep van de adviezen, evaluaties en de verslagen aangaande de maatregelen die werden genomen in het kader van het NAP of erbuiten en de goede praktijken die op Europees en internationaal niveau werden ontwikkeld.

3.3. Evaluatie

- Het verzamelen van de verschillende adviezen en standpunten van de betrokken partners en de wetenschappelijke wereld met betrekking tot de verschillende acties in het NAP.
- Een evaluatie- en opvolgingsrapport opstellen.

3.4. Ontwikkeling van acties

- Op eigen initiatief of in samenwerking met andere partners acties voeren in het kader van het NAP

Opvolgingsmechanisme

Strijden tegen het geweld is niet genoeg op zich. We moeten ook nagaan of de genomen maatregelen wel degelijk effect hebben. Daarom zijn zowel een kwantitatieve als een kwalitatieve evaluatie heel belangrijk.

In de eerste plaats is het noodzakelijk om een zo volledig mogelijk beeld te schetsen van de problematiek. Daarom zullen, naast de dark-numberonderzoeken, eenvormige statistieken in de verschillende fasen (hulpverlening, politie, justitie) evenzeer van primordiaal belang blijken om een duidelijk beeld van de problematiek te krijgen en de evolutie ervan te volgen.

Even belangrijk is dat alle maatregelen die in de strijd tegen het geweld genomen zijn, geëvalueerd worden. Een kwalitatieve evaluatie houdt in dat op geregelde tijdstippen aan de verschillende bevoegde diensten een stand van zaken over de genomen maatregelen en over de eventuele probleempunten gevraagd wordt.

Daarnaast moet gewerkt worden aan een kwantitatieve evaluatie. Dit houdt in dat per maatregel een systeem wordt uitgedokterd waardoor op een cijfermatige manier kan gecheckt worden welk effect deze maatregel heeft.

Met het oog hier zal het NAP geactualiseerd worden in overleg met het Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen, de vertegenwoordigers van de federale, gemeenschaps- en gewestelijke partneradministraties en –ministers en de expertengroep. De bedoeling is om over een interactief plan te beschikken dat kan worden aangepast aan de omstandigheden en evoluties aangaande deze problematiek.